SIFIR

MELiH41

ÇAĞDAŞ MİZAH DERGİSİ

ARALIK 1983 SAYI : 4 75 LİRA

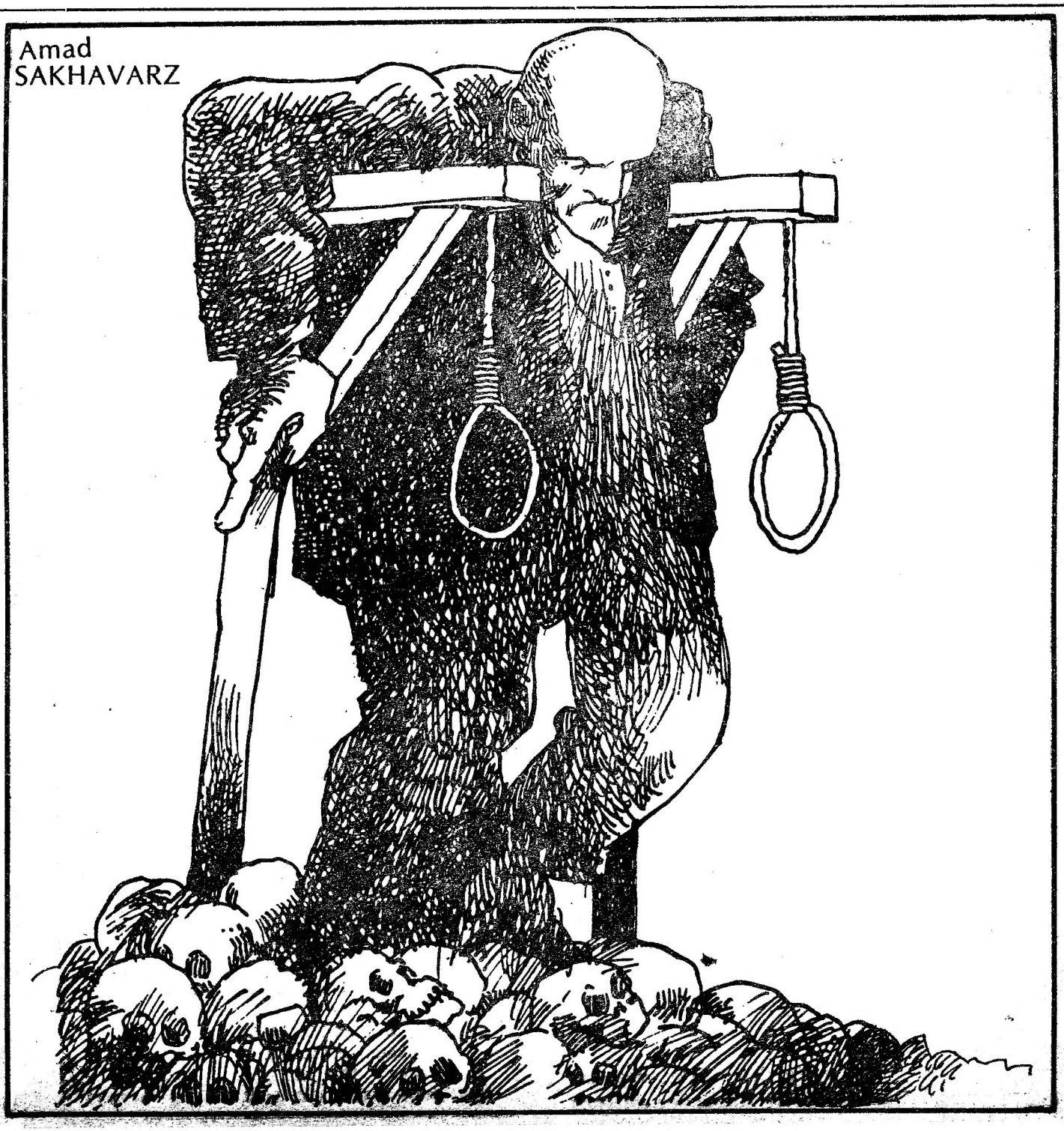

Sıfır taşındı. Yeni adresimiz şöyle :

Akay Cad. No. 25/8 Küçükesat - ANKARA
Tel : 17 70 35 - Gece : 16 94 37

SIFIR'dan

Dergimiz 4. sayıya ulaştı. Henüz erken olmasına rağmen, geçmişin bir değerlendirmesini yapmakta yarar var.

İlk önce sormamız gereken soru Sıfır amacına ulaşmış mıdır? Sıfır neyi amaçlıyordu?

Sıfır, yurdumuzda mizah dergiciliği alanında yapılanların eksik ve yanlış olduğu, yazar - çizerlerin (dolayısıyla okuyucunun) yanlış yönlendirildiği savı ile ortaya çıktı. Bu yanlışlığı, ona alternatif başka bir dergi oluşturarak sergileyebileceğimize inanıyorduk. Bunu, yetersiz olanaklara sahip olmamıza rağmen başardık sanıyoruz. Zorluklarla karşılaşmıyor değiliz ama, bunları zaman içerisinde aşacağız.

Sıfır, amaçladığı türün en başarılı örneklerini yayınlayamadı. Yani bu işin en iyisini (içerik ve görünüş olarak) yapamadık.

Ama gün geçtikçe olumlu şekilde geliştiğimiz ve gelişeceğimiz kabul edilebilir bir gerçektir. Burada akla gelen bir soru var. Bu olumlu gelişme, şöyle veya böyle engellenebilir mi? Bu durum, bütünüyle bizim dışımızda bir olaydır.

Olumluya yöneldiğimizi belirtmiştim. Sözü burada ilerde yapmak istediklerimize getirmek istiyorum. Dağıtım, çözmek üzere olduğumuz bir sorun. Sıfır'ı her yerde ve düzenli olarak bulabilmeniz için çalışıyoruz. Sonucu da kısa sürede alacağımız inancındayım.

Yapmak istediklerimizden birisi de karikatür albümleri ve mizah öyküsü kitapları yayınlamak. Türkiye'de bir karikatür albümü 300 - 500 satar. Fakat bu iş ciddiyetle yapıldığında olumlu sonuçlar alınabilir inancındayız.

Bu sayımızı 75 liradan aldınız. «Son gelen zamlar matbaaya, kâğıda, mürekkebe de yansıdı da böyle oldu» demiyorum. Fakat zam yapmamamız demek bizim yaşayamamamız demekti. Bu artışı anlayışla karşılayacağına inanıyorum.

A. Ü. Hukuk Fakültesi'nde geçen yıl Ceride-i Kantar adlı mizah dergisini çıkardıkları için cezalandırılan öğrencilerden birisiyle (!) yapılan söyleşiyi okuyacaksınız. Bu öğrenci okul yönetimince tekrar cezalandırılmak istemediği için adının açıklanmasını istemedi.

Karikatür ustalarımızdan Ferruh Doğan ile bir söyleşimiz var. Söyleşiyi sanatçının karikatürleri süslüyor.

Doç. Dr. Kurtuluş Kayalı'nın ilkini geçen sayıda yayınladığımız Âlimler Aleminden adlı yazı dizisi «bazı çevrelerde» büyük ilgi (!) gördü. Bu sayımızda da gene çok büyük ve alimimiz var. Münevver Tanyeri. «Ârif» olanların anlayacağı bu yazı dizimiz «Otuziki Kısım Tekmili Birden» sürecek. Bu yazılar masal değildir.

«Kısa öykü gerekli» denildiği zaman öykücülerin ne kadar kızdıklarını tahmin edebiliyoruz. Ama biz de öykülerin kısa olmasını rica ediyoruz. Bazı karikatürcü arkadaşlar çizgilerinin fotokopisini yolluyorlar. Kaliteli fotokopi olmazsa bu karikatürlerin kullanılma olanağı olmuyor.

Bizimle görüşmek, karikatürlerini ve yazılarını göstermek isteyen arkadaşlarımız pazar günleri saat 11.00 - 18.00 arası dergiye gelebilirler. Verilen bugünün dışındaki ziyaretler aksaklıklara neden olduğundan bizi anlayışla karşılamanızı rica ediyoruz.

Esenlik dileklerimle.

Sait MUNZUR

İstanbul'dan abone ücreti yollayan Sayın Besime Güneş bize adresini yazsın ki dergiyi gönderelim.

Hazırlamakta olduğumuz bir yazı dizisi için «yargılanan karikatürcüler ve karikatürler» konusunda elinde bilgi olanlardan bunları dergimize yollamalarını rica ediyoruz.

SIFIR

AYLIK MİZAH DERGİSİ

Aralık 1983

Yıl : 1 Sayı : 4 Fiyatı : 75 TL.

- Sahibi - Yazı İş'eri Müdürü :
  FATMA MUNZUR
- Yayın Yönetmeni :
  SAİT MUNZUR
- Grafik :
  ABDULLAH ÖZKARA
- İlân :
  Tam sayfa : 20.000 TL.
  Yayın ilânları indirimlidir.
- Abone Koşulları :
  Üç ay : 180 TL.
  ALTI AY : 360 TL
  Bir yıl : 720 TL.
  Abone ücreti, SIFIR'ın 141755 numaralı Posta Çeki hesabına yatırılabilir.
- Adres :
  Akay Caddesi No: 25/8
  Küçükesat - ANKARA
- Telefon : **17 70 35**
- Dizgi - Baskı : **Çağ Matbaası Tel : 24 28 49**

·samanalti

SAİT MUNZUR

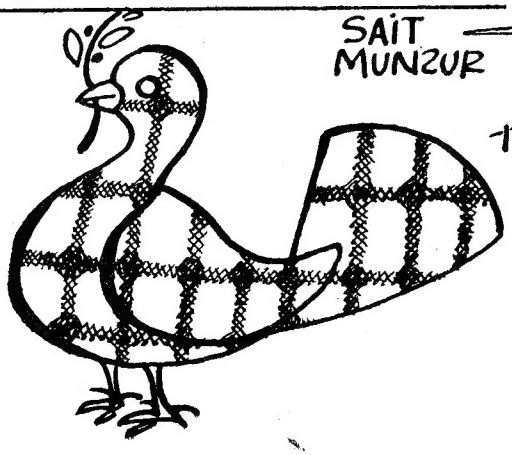

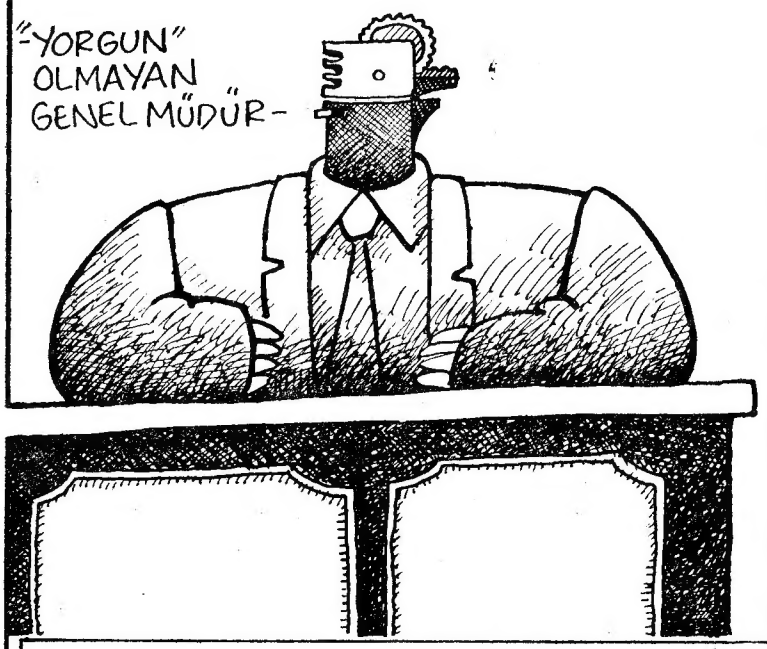

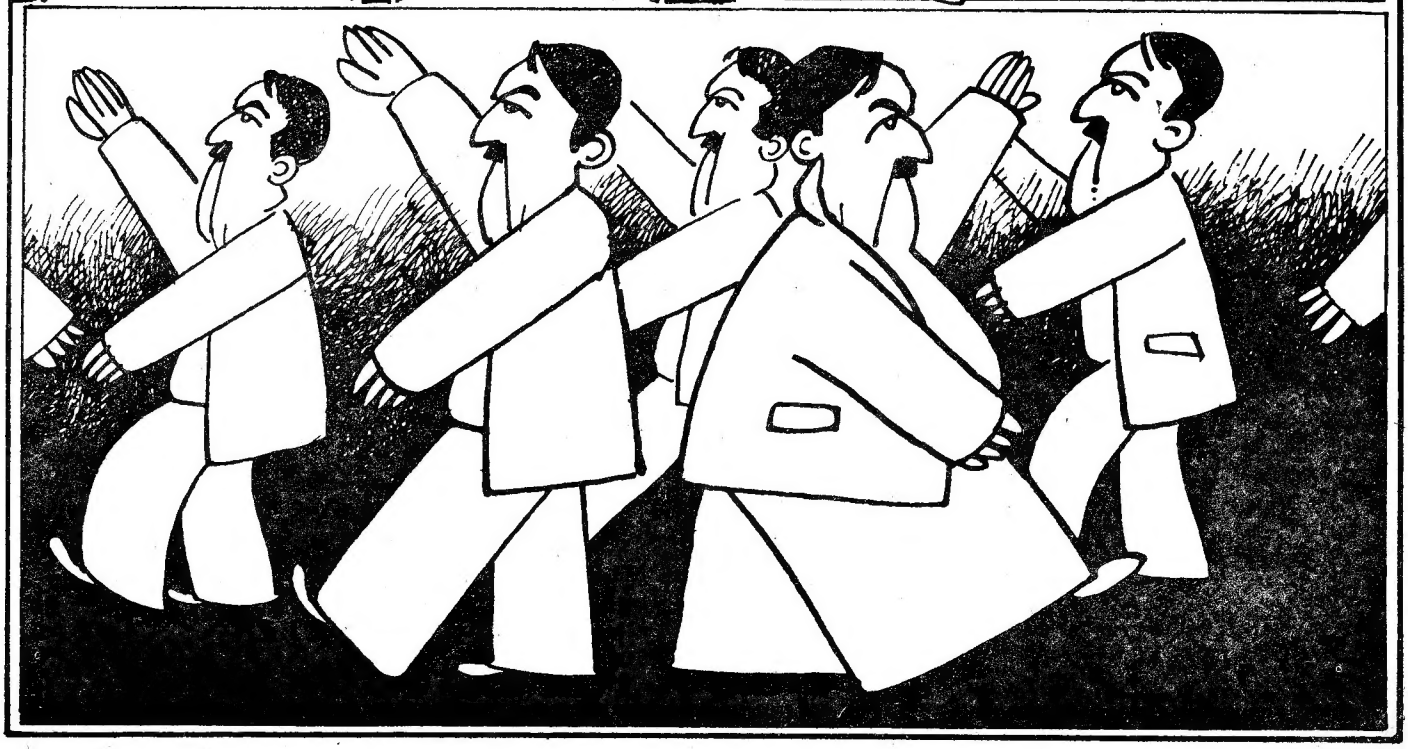

FE. FERRUH DOĞAN

KENDİMDEN, İNSANLARDAN, YURDUMDAN, DÜNYADAN UMUTLU OLDUĞUM İÇİN ÇİZİYORUM... ÇÜNKÜ MİZAH UMUT DEMEKTİR BENİM İÇİN.

Ferruh DOĞAN

Modern Türk karikatürünün en usta sanatçılarından biri olan Ferruh Doğan, 1932 yılında İstanbul'da doğdu. Karikatürleri ilk olarak 1945'te yayınlanmıştır. Çeşitli dergi ve gazetelere çizdikleriyle sadece yurdumuzda değil dünyada da ün yapmıştır.

Karikatürlerinde yurt gerçeklerini, dünya sorunlarını büyük cesaretle ve ustalıkla dile getiren Ferruh Doğan, doğal olarak sık sık iktidarların hışmına uğramıştır. 1956 yılında yayınladığı ASRİLEŞEN KÖY adlı kitabı kısa bir süre sonra toplatılır. 13 Mart 1962'de çizdiği Açık Rejim altyazılı karikatürü sonucu Ferruh Doğan yine adliye koridorlarını boylar. Bilirkişi Sulhi Dönmezer'in raporuna karşı Ferruh Doğan yalnız kendisini ve karikatürünü değil, tüm olarak karikatür sanatını anlatır, öğretir ve sonra da savunur. Sonu : Beraat (8 Kasım 1962).

Çizgi film, kitap kapağı ve resimleri de yapan Ferruh Doğan'ın sırasıyla ASRİLEŞEN KÖY (1956), ÇİZGİLİ DÜNYA (1969), SERGİ (1974), POLİTİKA (1978) adlı karikatür albümleri vardır. Kazandığı ödüller ise şunlardır :

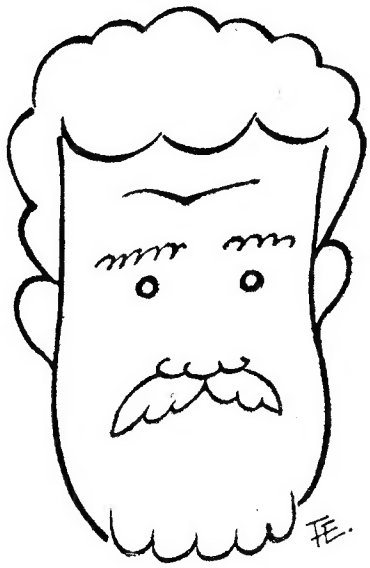

Gazeteciler Sendikalı :	Birincilik Ödülü	1955
Gazeteciler Sendikası :	İkincilik Ödülü	1955
İtalya (Bordighera) :	Senato Ödülü	1962
Yugoslavya (Üsküp) :	Özel Ödül	1969
İtalya (Marostica) :	Özel Ödül	1970
İtalya (Bordighera) :	Gümüş Hurma	1971
Belçika (Knokke Heist :	Birincilik Ödülü	1972
İtalya (Bordighera) :	Regione Liguria Öd.	1972
Yugoslavya (Üsküp) :	İkincilik Ödülü	1972
Yugoslavya (Bosnasaray) :	Özel Ödül	1972
İtalya (Bolonya) :	Birincilik Ödülü	1973
İtalya (Tolentino) :	Onur Diploması	1973
İtalya (Bordighera) :	Altın Palmiye I.	1973

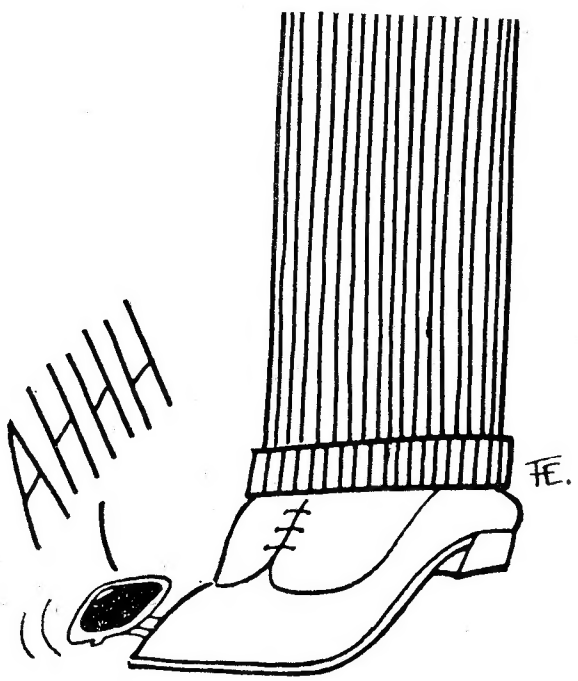

TABANDAN GELEN SES...

Ferruh Doğan'a birkaç soru

Sait MUNZUR

— Karikatürümüzün yıllar süren bir tartışması var. Arabesk karikatür halktan kopuk karikatür. (Bunlara başka adlar da veriliyor). Bu tartışma sizce nasıl noktalanabilir?

F. D. — Noktalanamaz, niye noktalansın ki? Aslında bütün sanat dalları için bu soru geçerli değil mi?. Karikatür vardır, (değişik anlayışlarıyla, eğilimleriyle), bir de karikatür olmayan «şeyler» vardır.. Bu karikatür olmayan «şeyler»e en çok Oğuz Aral'ın kahrolduğuna inanıyorum.

— Yıllardır çizen birisi olarak şu aralar sürekli bir yerde çizmemek sizi rahatsız etmiyor mu?

F. D. — Yani «gazetecilik yapamamak» diye sorunuzu açıklarsam, evet rahatsız ediyor...

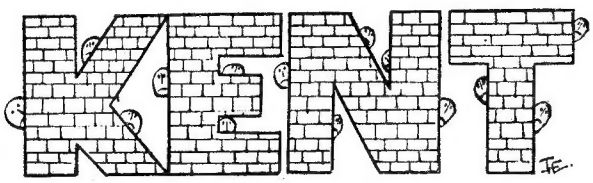

— Karikatür yarışmaları üzerine neler söyleyebilirsiniz?

F. D. — Karikatür yarışmalarından yana oldum, hep.. Yarışmaların yararlı olduğuna onanıyorum; karikatür alanında ulusal ya da uluslararası bir iletişim sağlar. Bütün yarışmalar için geçerlidir bu kanım.. Ama bağnazca yaklaşılmamalı bu konuya (hiç bir konuya bağnazca yaklaşılmamalı ya..) Bence, her alanda yarışmalara karşı olanlar, yarışmalardan yana olanlardan daha yoksayıcı oluyorlar..

— Sıfır'ı gördünüz. Eksiği, yanlışı pek çok ama belli bir anlayış çerçevesinde olduğu anlaşılıyor. Sizce bu tip bir dergide neler olmalıdır?

F. D. — Mizah dergiciliğide deneyleri olan biri olarak, ne gibi zorlukların üstesinden gelmeniz gerektiğini biliyorum. En doğru yolu, tutarlılığı (size göre) yine siz bulacaksınız. Başarılı olmanızı içtenlikle dilerim.

Çak satar - az satar gösterisi karmaşık bir ticari olaydır, basında. Amaç etkin olmaktır. Kaldı ki ülkemizin nüfusuna göre yayın tutarları hiç de övünülecek sayılarda değildir. Hele «halkın kültürü» üstüne yanlış yorumlarınız sizi çok sakıncalı yollara götürür.

— Genç çizerlere öğütleriniz?

F. D. — Kendilerine özgü bir çizgi dünyaları olması.. İnsanı, toplumu, doğayı yorumlayan bir dünya görüşü.. Çağdaş olmak.. Esinlenmekten korkmamak, öykünmekten (taklitten) kaçınmak.. Çizdiklerini önce kendilerinin beğenmesi...

www.ekşisözlük.com MELİH

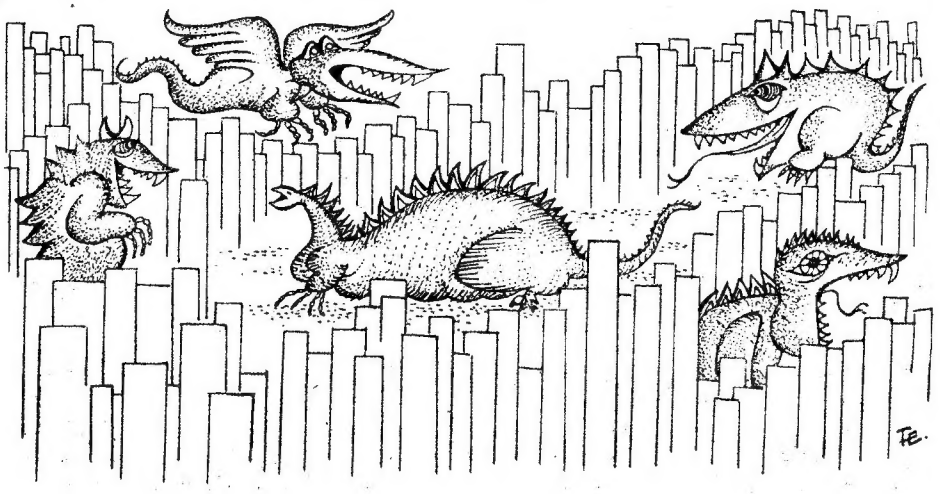

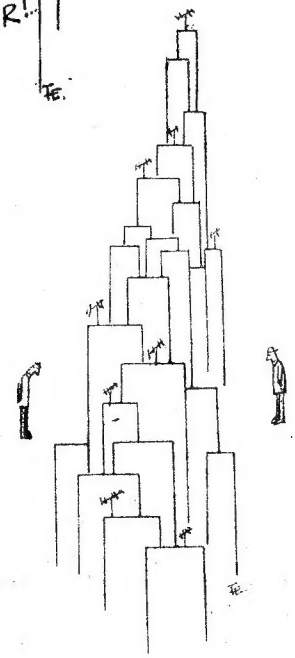

Yaşasın YÖK!

KAMİL ERYAZAR

Sınav dönemindeydi, yerleşke içerisinde herkes, oraya buraya koşturup duruyordu. Sınavlara girip giremeyeceklerini, hangi dersle rin sınavlarına, nerede, ne zaman gireceklerini, daha pek çok belki de yanıtlı olmayan sorularına yanıt, sorunlarına çözüm arıyorlardı. Adı na «çerçeve yönetmelik» denilen, da ha biri uygulanmadan bir yenisi yayınlanıp, sürekli değiştirilerek, birbirleriyle çelişen, tutarsız, anla şılamayan, çok bilinmeyenli denklem sistemleri gibi karmakarışık karar, duyuru ve yönetmelikler, öğrencile ri şaşkına çevirmişlerdi.. Öğrenci ler, öğrenci işleri ve araştırma gö revlilerinden; öğrenci işleri ve araş tırma görevlileri, öğretim görevlile rinden, öğretim görevlileri, ilgili pro fesörlerden ve yetkili bölüm baş kanlarından; ilgili profesörler ve yet kili bölüm başkanları, dekandan; de kan, rektörden; rektör, YÖK'ten açıkama ve yanıtlar bekliyorlardı... Belli olan salt bir şey vardı, o da hiç bir şeyin belli olmadığıydı! Kısa cası üniversitede tam bir keşmekeş egemendi. Kişiler, meraklı göz lerle birbirlerine bakıyor, belki de bir kurtarıcı arıyorlardı. -Umut, bu kez öğrenci ve öğretmenin ekmeği olmuştu!- İşte, bu sırada, şöyle bir çevreme bakınıp, öksürdükten son ra, yanımdaki arkadaşlarla söyleşi yor gibi, biraz da sesimi yükselte rek konuşmaya başladım:

«6 Kasım 1981 günü yürürlüğe giren 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Yasası ve buna bağlı olarak kurulan Yüksek Öğretim Kurumu'nun en son yayınladığı Çerçeve Yönetmeli ğe göre...» Yanımdaki arkadaşların çevresine beş-altı kişi daha toplan mıştı. Uzaktan hızlı adımlarla ge lenler de gözleniyordu. Sürdürdüm: «...Ekim sınavlarına girmeyen ya da girip de yüzde kırk başarı sağ layamayan öğrenciler, Kasım ayın da yapılacak olan ek bütünleme sınavlarına giremeyecekler...» Kala balık iyice artmıştı, herkes can kula ğıyla dinliyordu. Yeni gelerek, ne olup bittiğini öğrenmek amacıyla, gürültü edenleri de, susmaları için sert şekilde uyarıyorlardı. Bu ara da, kalabalığın içerisinde, çok yakın dan tanıyıp, kanıksadığım bir çift kara gözü ayrımsadım. Her biri ay rı birer anlamlı bakıp, kocaman erinçli dünyalar olan, o ahu gözler... Bir an için ne söyleyeceğini unutup da, fısıldayıcısının anımsatmasıyla, yeniden, çok hızlı konuşmaya başla yan tiyatro sanatçısı ya da söylev ci gibi sürdürdüm: «Yasal öğrenci süresini aşmış, (diğer bir deyişle, altı yılını doldurmuş), aşma sınırın da bulunan ya da ek bütünleme sı navında başaramadığı dersini yine lerken süreyi dolduracak olan öğ rencilere, bir hak daha tanınacakmış...» Daha sözümü tamamlamadan, kalabalıktan alkış, ıslık, yaşa, varol, sesleri duyuldu. -O bile, peşin de koştuğum günleri, aramızdaki ilişkiyi, o an için unutmuşa benziyordu.- Kişiler; kafalarına takılan, anlayamadıkları çelişkili noktalar ve yanıt gerektiren sorunlarıyla ilgili sorular sormaya başladılar. Ayrıca, içlerinde, kim olduğumu, ne iş yaptığımı merak edenler de çoğunluktaydı. Artık, neredeyse tek tek sayılabilecek kadar azalan saçlarıma ve gözümdeki kalın camlı miyop gözlüklerime bakan birisi, «Yeni ata nan profesörlerdenmiş!» deyince, ken dimi tutamayıp, makaraları koyverecektim ama ciddi olmak, sonunu getirmek gerekiyordu...

O günden sonra, tanıyayım, ta nımayayım, herkes selam vermeye başladı. Okulda günün adamı olmuş tum. Başı sıkışan bana koşuyordu. Söylediklerimin asılsız ya da sanı olduğunu bilmelerine karşın, yine de büyük umutlarla geliyorlardı. Çünkü, başka yapabilecekleri bir şey, başvurabilecekleri bir yer yoktu. Kendi deyimleriyle, «Hızır gibi yetiş miştim!». Her gün, onlarca kişiye söz söylemekten, dilimde tüy bitiyordu. Her şey, iyiydi, güzeldi ancak bu işin bana bir yararı yoktu. Sürekli, memleketten gönderilen tarha na çorbasını kaşıklamaktan, zeytinekmek yemekten, gerekli enerjiyi de sağlayamıyordum. Üst-baş desen, yine öylesine, dökülüyor. Altımdaki yamalı kot pantalon eriye eriye neredeyse saydamlaşmıştı, birkaç göm leğimin hepsi de yazlıktı... Öyle ya canım, bu işin özdeksel bir yanı olmalıydı. Kendime, şöyle biraz çekidüzen vermeliydim. İpek gömlek, bo yunbağı, takım elbise, şifrelisinden bond çanta falan...

Bir akşam, konuyu, birlikte kal dığım üç kafadar arkadaşa açtım. Her ne kadar onlar, söz üreticiliği ve satıcılığı yapmıyorlardıysa da, benden daha uyanık ve hızlıydılar. küçük ama somut işler çeviriyorlardı... En büyüğü, taş çatlasa yüz kişi alabilen dersliklerde, iki yüz elli-üç yüz, kimi zaman daha çok kişi öğrenim yapmak zorunda kaldığından ve yeni çıkarılan 'devam zorunluluğu' nedeniyle, öğrenciler yer bulabilmek amacıyla erkenden derslikle rin kapılarına yığılıyor, uzun kuyruklar oluşturuyorlardı. Bizim uyanıklar, okulda çalışan, dersliklerin temizlikleri ve düzenlenmeleriyle görevli hizmetlilerden birkaçını kafaya almışlardı. Daha kapılar açılmadan, arka kapıdan içeriye girip, ön sıraları ele geçiriyor, sonra ufak-tefek avantalar karşılığında istedikleri kişilere dağıtıyorlardı. Cigara, çay parası falan vermedikleri gibi, o gün öğlen okulda yemekte neler verildiyse, akşama meze olarak eve geliyordu. Ayrıca tasarım dışı, gelmeyenlerin yerine imza atma gibi küçük yan işler de yaptıklarından, saygınlıkları da artmıştı.. Onlara ortaklaşa çalışmayı önerdim. Hiç düşünmeye gerek duymadan, hemen benimsediler. Ben, yeni çıkan yasa, yönetmelik, karar, duyurularla ilgi lenecek; onlar da, uygulamada orta ya çıkan sorunları çözeceklerdi...

İzleyen günlerde; okulun girişindeki bir oda ve iki masayı ele geçirdik. İlk iş olarak da, gazetelerden derleyip, kendimizin tamamladığı bir «çerçeve yönetmeliği» çer çeveletip, duvara astık!. Ses çıkaran olmadı, artık herkes kanıksadığından, olağan karşıladılar. Üstelik, bir gün sabah geldiğimizde, odanın kapısına «Danışma Bürosu »yaftasının

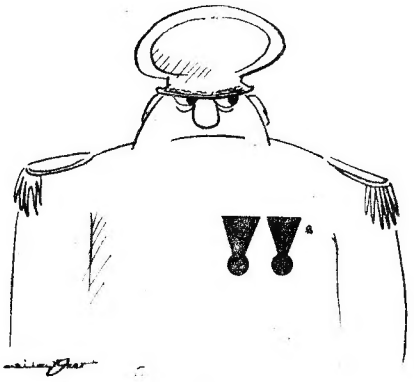

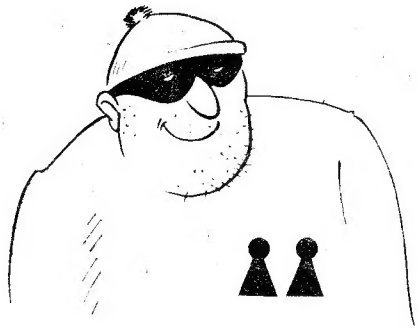

asılmış olduğunu gördük. Bununla varlığımız resmen onanmıştı. Sanırım, üniversitenin kadrolu birer gö revlisi olup çıkmıştık; tek ayrıcalığımız, devletten ücret almamamızdı ki, çeşitli yollarla daha çoğunu elde edi yorduk. Danışma Bürosu, kısa sürede, okulun en çok işlerlik kazanan yeri durumuna gelmişti...

Bölümleri belirlenemeyenler, adı olup kendisi olmayan bölümlerde okuyacak olanlar, okudukları dersleri yeniden okumak zorunda kalanlar, dersliklerini -adlarını- numaralarını listelerde bulamayanlar, sınıflarını geçmelerine karşın sınıfta kalmış duruma düşenler, fakülteleri ayrılanlar/yeni bağlananlar, üniversitelerarası seçme sınavında kazandıkları bölümden başka bölümde okumak zorunda kalanlar, yurtlardan atılanlar, kiralık ev bulamayanlar... Sorunlarına çözüm bulabilmek umuduyla, doğruca bize koşuyorlardı. Elimizden geldiğince, olanaklarımız ölçüsünde yardımcı olma ya çalışıyorduk....

Bir gün, büroda oturmuş, gazetelerden en son gelişmeleri izlemeye çalışırken, elele tutuşmuş, güzelce bir kızla, yavuklusu olduğu anlaşılan bir genç çıkageldi. Yüzlerinden düşen bin parçaydı. Kısa süren bir suskunluktan sonra, kız başladı, hıçkıra hıçkıra ağlamaya,. Okuldan atıldıklarını sanarak, tam gerekli yanıtı vermeye hazırlanıyordum ki, kız, «Bizi, birbirimizden ayıramazlar!...» dedi. Sonradan işin içyüzü anlaşıldı. Kızın yavuklusunun okuduğu fakülteyi, başka bir kentteki üniversiteye bağlamışlardı. Delikanlı, o kentte okumak zorunda olduğundan, sevgilisinden ayrılmak zorunda kalacaktı. Böylesine bir sorunla ilk kez karşılaşıyorduk, şaşırıp kalmıştık, arkadaşlarla birbirimizin yüzlerine bakakaldık, ne diyeceğimizi bilemiyorduk. 'Güler misin, ağlarmısın' derler ya, işte öyle bir duruma düştük. Salt içimden, «Ey YÖK, sen nelere kadirsin!» diyebildim. Yardımcı olamadığımız için gerçekten üzülmüştük...

Adımızı ve hizmetimizi kötüye kullananlar olmadı değil!... Tek-tük de olsa, benzeri işler yapan kişiler ortaya çıktı ama çok tutunamadılar. Ortaya çıkışlarıyla, yok oluşları bir oldu. Örneğin, «Bir kiralık ev biliyorum, hem öğrenciye de veriyorlarmış!» ya da «Bizim mahallede, komşumuzun kiralık bir evi var. Geçenlerde, 'arkadaşlarına bir sor, kiralık ev arayan var mı? demişti!»; gibi asılsız söylentiler çıkararak, bedava yaşamak isteyenler çıktı ancak dediğim gibi bunlar kısa süreli oldu. Yine de önlem olarak, büronun girişindeki yaftanın üzerinde, «Danışma Bürosu» yazısının yanına büyük bir «C» harfi ekleyip yuvarlak içerisine aldık!.

Önceleri, yerli ve yabancı cigaralar, pipo tütünleri, çaylar, çakmaklar, nitelikli kalemler, kız öğrencilerin kendilerinin ördükeri boyun atkıları -bağları, eldivenler, kazaklar, -çoğu kişi, sinirden gastrit, ülser olduklarından- yiyemedikleri yiyecekleri getirme gibi küçük armağanlar(!) dışında, karşılıksız olarak salt kamu hizmeti sunarken, daha sonraları ister istemez piyasa ekonomisine de girmek zorunda kaldık... Kiralık ev arayan öğrenciler için bu işle ilgilenen komisyoncularla işbirliği, çoktandır berber ve terzilere uğramayanlara yaptığımız öneriler sonucunda, gönderdiğimiz her kişi başına, bu mesleklerle uğraşanlardan belirli yüzdeler alma, devam zorunluluğundan kurtulmaları için çeşitli işyerleriyle anlaşıp, 'çalışan (extern) öğrenci belgesi' düzeneme, vize sınavları başladığında, çoğalttığımız ders notlarını satma, vb. birçok işler yapmaya başlamıştık. Olaylar istencimiz dışında geliştiğinden, bütün bunlara, biz bile şaşırmış, öğrenciliği ise çoktan unutmuştuk... Her gün pek çok öğrenci, ellerinde öğrenci işleri'nden aldıkları görümlük kâğıtlarıyla, okulun 'mediko-sosyal merkezi'ne oradan da, Tıp Fakültesi'nin «ruh ve sinir sayrılıkları» bölümüne koştukları için arkadaşlar arasında okulun yakınlarına özel bir «ruh ve sinir sayrılıkları bakımevi» açmayı önerenler bile oldu.

Ayrıca, işin bir ilginç ve acı yanı da; hiç bir gerekçe gösterilmeksizin, iki satırlık bir yazıyla, görevlerine son verilen ya da kendi uğraş dallarının dışında çalışmak üzere, başka okullara gönderilen, çok değerli öğretmenlerimizin de, ne yapacaklarını sormaya, us danışmaya, bize gelmeleriydi...

Artık, işin altından kalkamayacağımızı düşünüp, bu acıklı güldürüye bir son vermemiz gerektiğini konuşurken; fakültenin Dekanı, elinde bir takım dosyalarla, kapıdan içeriye girip, yanıma yaklaştı. «Bağışlayın, rahatsız ediyorum, Yılmaz Bey!. Bir şey soracaktım da... Öğretim üyelerinin kura çekimi, YÖK Merkezi'nde mi yoksa kendi okullarında mı ve ne zaman yapılacak?...»

.....

Sanırım, çoğunuz meraklandınız: «Acaba, bu hangi üniversite?..» Boşverin canım, adı gerekli değil, "Medrese-i Âli'yi İlmiyye"lerden biri işte!...

Hatice AYDOĞDU

A. Ü. Hukuk Fakültesinde CERİDE-İ KANTAR OLAYI :

«Biz eleştirinin suç unsuru taşıdığına inanmıyoruz.»

Geçen yıl A. Ü. Hukuk Fakültesi'nde Ceride-i Kantar adlı mizah dergisini çıkaran 3 öğretim üyesi ve 11 öğrenci hakkında soruşturma açıldı. Bu okulun karşısında olan kahvehanelerden birinde Ceride-i Kantar'ı çıkaran kurulda yer alan ve adının açıklanmasını istemeyen bir «soruşturmazede» ile arkadaşımız Hatice Aydoğdu konuştu.

Konuşmamıza Ceride-i Kantar'ın nasıl bir dergi olduğunu açıklayarak başlayalım isterseniz. Nasıl bir dergi amaçlanıyordu?. Sizlere bu dergide nasıl görev verildi- Gelen ürünleri nasıl değerlendirdiniz?.

Ceride-i Kantar, geleneksel olarak A.Ü. Hukuk Fakültesi 4. sınıf öğrencileri tarafından çıkarılan bir dergidir. Bizler bu dergide çeşitli aşamalardan geçerek görev aldık. Fakülte yönetimi bir açıklama yaparak 1982-1983 öğretim yılında Ceride-i Kantar'da görev almak isteyenlerin başvurularının beklendiğini duyurdu. Öğrenciler de bireysel olarak başvurdular. Bunlar arasından derslerinde başarılı ve geçmiş dönemde olaylara karışmayanları seçtiler. Kısaca bizi çalışkan ve temiz buldular. Böylece Ceride-i Kantar'ı çıkaracak kurul oluşturulmuş oldu.

Geçmiş yıllara baktığımızda salt mizah dergisi olarak görünen, «suya sabuna dokunmayan» Ceride-i Kantar'ın bir atılım yapması gerektiği inancı ile yola çıktık. Bu temelden hareketle öğrenci arkadaşlarımızdan makale, karikatür, şiir, öykü gibi ürünlerini beklediğimizi duyurduk. Bununla birlikte bir yazınsal tür olan öykü ile birlikte diğer yazınsal türlerin de birarada olabileceğine inanarak hocalarımızın bilimsel çalışmalarına, Türk ve Dünya yazınından bazı ozanların şiirlerine de yer verdik.

Öğrenci arkadaşlarımızdan gelecek yazı ve karikatürler için «taş lama kutusu» ve «Ceride-i Kantar» kutusu oluşturduk. Bu kutulara imzalı ve imzasız yazılar, karikatürler doldu (bize ve diğer bazı yerlere de küfür eden yazılar da aldık). Biz bunlar arasından bir eleme yaptık. Dergiyi çıkarmamızda büyük katkıları olan hocalarımız bu ürünleri tekrar inceledi. Sonuçta Hukuk Fakültesi'ne layık olduğuna inandığımız bir dergi çıkardık. Fakat dergimiz, Dekan Turgut Akıntürk tarafından toplatıldı. Ve hemen ardından dergide YÖK ve Başkanı İhsan Doğramacı hakkında çıkan yazılarla karikatürlerin suç unsuru» taşıdığı gerekçesiyle soruşturma açtı sonra soruşturmayı Ankara Üniversitesi Rektörlüğü'ne devretti.

Bize, YÖK ve İhsan Doğramacı hakkında dergide yer alan karikatürlerle ilgili bilgi verir misiniz? Bunları neden yayınladınız?

Bu karikatürlerin ve yazıların çoğu daha önceden bazı dergi ve gazetelerde yayınlanmıştı. Öğrenci arkadaşlarımızın yazı-çizgilerini yayınlarken öğrenci-öğretim üyesi, öğrenci- yönetim ve öğrencilerin kendi sorunlarını vurgulamak, YÖK'ün kararlarının sık sık değişmesi, yeniden düzenlemelere gidilmesinin yarattığı bozuklukları göstermek istedik. Yapılanlar hakaret değil bir eleştiri idi. Soruşturmada bize «YÖK bir anayasal kuruluş olan siyasi partiler, bunların liderleri ayrıca YÖK'le ilgili karikatür ve yazılar çıkmakta. Ceza Hukuku dersinde bize öğretilenlere göre SUÇ HERKES İÇİN AYNIDIR. Bazılarına ayrıcalık tanınmaz. Soruşturma Komisyonu eleştirinin suç unsuru taşıdığını ortaya koymakta. Biz eleştirinin suç unsuru taşıdığına inanmıyoruz.

Size yöneltilen sorulardan biri de «Doğan Öz kimdir?»

Dergide, görev sorumluluğu ve üretkenliği susturmak istenen değerli insan büyük hukukçu Doğan Öz'ün bir şiirini yayınlamıştık. Sanıyorum, Soruşturma Komisyonu Ankara Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Doğan Öz'ü bir hukukçu olarak görmüyordu.

Soruşturma Komisyonunda görevli A.Ü. BYYO Müdürü Doç. Dr. Ahmet Danışman, «biz sizin hakkınızda iyi şeyler düşünüyorduk. Avukat tuttuğunuza göre demek siz teröristsiniz! diyor. Bir hukuk öğrencisi olarak bu konuda ne diyeceksiniz?.

Ne diyebilirim ki?... Bugün Türkiye'de binlerce avukat, binlerce müvekkil var. Bu insanların hepsi terörist mi? Bu, saldırganca bir tutumdan başka birşey değil. Hatta sözcüklerden bile birşeyler çıkarmaya çalıştılar. Önsözde «atılım» sözcüğünü kullanmıştık. Nereye atılım » diyorlar.

Bizi öğretim kurumlarında huzuru bozmakla suçladılar. Okulumuzdaki toplantı salonunu Baro'nun Genel Kurul toplantısı için vermiyorlardı. (Sebep de çok komik, avukatların sigaraları ile yeni yaptırılan koltukları yakmalarından korkuyorlarmış.) Baroya vermedikleri salonu bize çeşitli etkinliklerimiz için veriyorlardı. Bu durumu anlayamadık.

Soruşturma Komisyonunda yabancı şairlerin şiirlerini neden yayınladığınız sorulmuş. Gerçekten de milli şairlerimiz dururken insan hiç yabancılardan şiir yayınlar mı?

Bizim amacımız Brecht, Neruda gibi kendi toplumlarına malolmuş ve tüm dünyada kabul edimiş şairlerin şiirlerine de yer vermekti. Ayrıca milli sayılmasalar da bizim şairlerimizden de şiirler vardı.

Soruşturmanın sonucu ne oldu?

Bir yarı yıl okuldan uzaklaştırma cezası aldık. Fakat İdare Mahkemesi yetkisizlik kararı verdi. İdare Mahkemesi Yüksek Denetleme Kurulunun gerekçesi, YÖK'ün 54. maddesi ve yine YÖK'ün geçici 5. maddesi gereğince, Ankara Üniversitesi eski yönetmeliğine yaptığı atıfta, rektörlüğün böyle bir ceza vermeye yetkisi olmadığına, bu yetkinin Fakülte Yüksek Kurulu'na ait olduğu şeklinde. Bunun yetki gasbı olduğu anlaşıldı..

İdare Mahkemesi'nin kararına Hukuk Fakültesi uymuyor. Kendilerinin bize derslerde öğrettiklerine göre uymaları gerekiyor. Acaba bu durumu karikatürle anlatsak hakaret unsuru» taşır mı acaba?

Ceride-i Kantar'ı çıkaranlar şimdi ne yapıyor?

Yedi arkadaş mezun olduk. Dört arkadaşımızın okulu bitirmeleri ise gelecek yıla kaldı. Mezun olanlar, çıkış belgesini almak için okul-kahvehane arasında gidip-geliyoruz. Dekana gittiğimizde bize, önce işlemlerinizi tamamlayalım ve okul Yönetim Kurulu ile görüşelim demişti. Şimdi de Ankara Üniversitesinin bilgisine gereksinim olduğunu söylüyorlar. Evraklarımız Rektörlüğe verildi. Rektörlük de Danıştay'ın 28. maddesini uyguluyor. (28. madde: Bir işlem 60 gün içerisinde yerine getirilir.) 28. madde işlemin niteliğine göre, ancak uzun sürede yerine getirilebilecek işlemler için geçerli.

İçinizde çizdiği karikatürden dolayı ceza alan da oldu mu?

Dergide nükleer savaşın korkunçluğunu anlatan bir karikatür vardı. Bunu çizen arkadaş da ceza landırıldı. Sanki savaştan yana olmamak suç...

Eğer Ceride-i Kantar çıkacak olursa, onu çıkaracaklara neler söylemek isterdiniz?

Çıkaracakları Ceride-i Kantar son Ceride-i Kantar'dan daha iyi ve onu aşacak nitelikte olmalı.

CERİDE-İ KANTAR'dan seçmeler

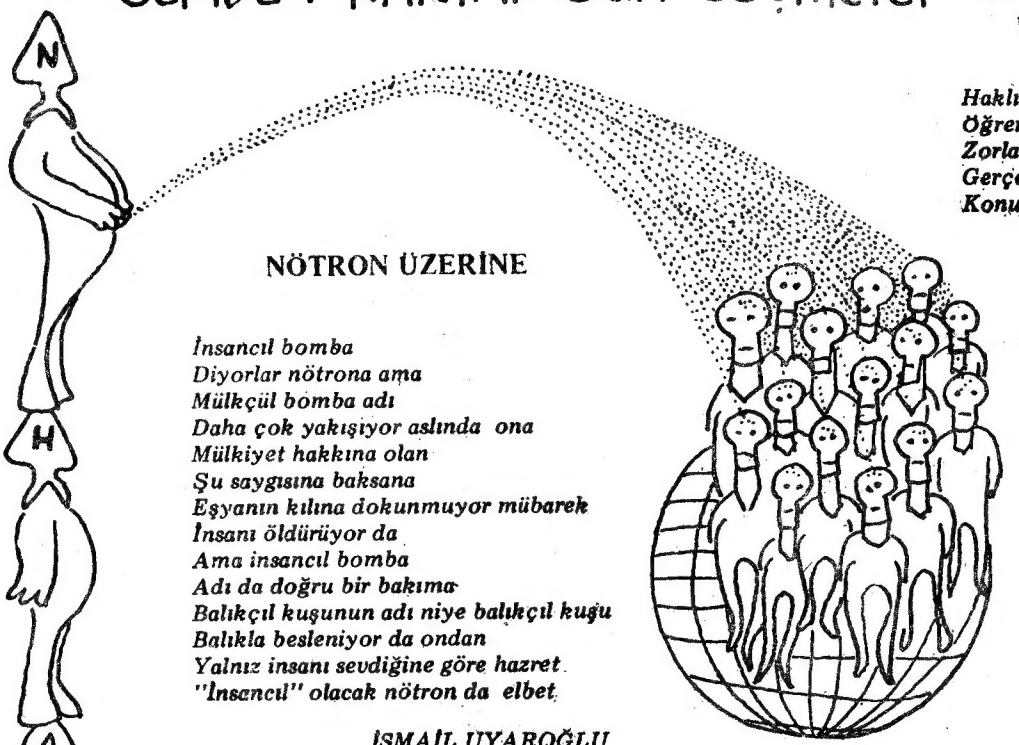

NÖTRON ÜZERİNE

İnsancıl bomba
Diyorlar nötrona ama
Mülkçül bomba adı
Daha çok yakışıyor aslında ona
Mülkiyet hakkına olan
Şu saygısına baksana
Eşyanın kılına dokunmuyor mübarek
İnsanı öldürüyor da
Ama insancıl bomba
Adı da doğru bir bakıma
Balıkçıl kuşunun adı niye balıkçıl kuşu
Balıkla besleniyor da ondan
Yalnız insanı sevdiğine göre hazret
"İnsancıl" olacak nötron da elbet

İSMAİL UYAROĞLU

ÜSTAD ÖĞREN

Haklıyım, deme sık sık, üstad!
Öğrencin de görsün, bırak
Zorlama gerçeği:
Gerçek zora gelmez
Konuşurken dinle biraz'

Bertolt BRECHT

SU

Kirli eller daha temiz
Temiz elli
Kirli gönüllerden
Ne dersiniz?

ÖZDEMİR ASAF

CAHİLİN YAKINMASI

Hiçbir'şey öğretmediler bana üniversitede
adımı ve soyadımı yazmaktan başka,
ne bir davranışı öğrettiler, ne bir gözün gizini,
ne ortalığın cansızlığını, ne bir çakılın özünü.
Başka bir şey yazamam ben
adımdan, soyadımdan başka.
Yedi roman yazdım, görünsün diye üstünde adım.
Hiçbir şey öğretmediler bana üniversitede,
ne bir insanı okumasını ne kendime bakmasını aynaaa,
ne bir ölü ülkeyi, ne bir ölüm gününü,
ne de bir tabuda tıkılmış gibi uyanmayı bir sabah.
ölü ülke ne, bilmem.
Bir ay aç kalmak ne, bilmem
Umutsuz bir yıl ne, bilmem
Adımı yazmasını bilirim ben yalnız.

Ennio FLAİANO (İtalyan)

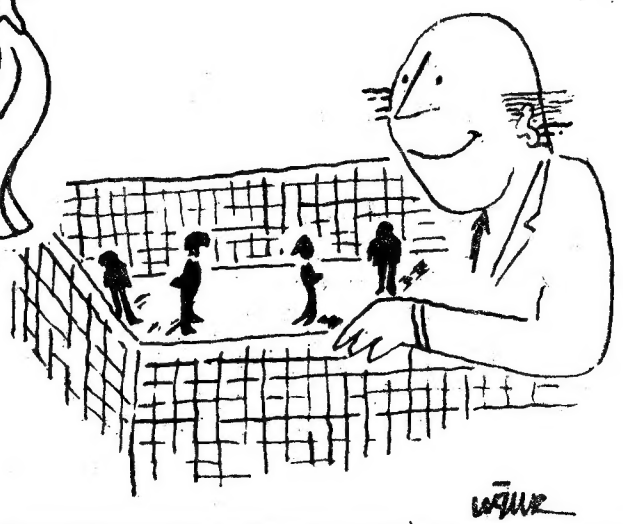

MEZAR TAŞI

Ben doğmadan başlayan borcum
Ömrüne bereket emi
Ben öldüm, sen hâlâ yaşıyorsun...

Tahsin ŞENTÜRK

GÖRGÜSÜZ ŞİİRLER

osmanlı şiirinden demek bir şey kalmadı
payına
sen Metin Eloğlu, git dua et, sevin kendi
huyuna
her gün bir şey yumurtlar durursun
bak osmanlılığı paylaşanlara neler olmuş?
hadi gene iyisin Türkiye düştü senin payına.

Halim Şafak ŞANLIDAĞ

SAMİME HANIM

Lüks döşeli apartmanında
otururken samime hanım,
yo...! diyormuş
konken arkadaşlarına.
Ne doğururum, ne acısını çekerim,
Sonra ne olur bozulan vücudum.
Tanrının işine karışmak gibi
olmasın ama,
Onun yerinde olsam,
Seni, sen diye değil,
Tavuk olarak getirirdim yeryüzüne.
Ceza olarak her gün doğurasın,
Armağan olarak vücudun
bozulmasın diye.

Nermin EKİNCİ

Resim-Karikatür, «zanaat çizerliği» karikatür çizerliği üstüne notlar...

ÜMİT SARIASLAN

Resim eğitimiyle ilgilenenler bilirler. Öğrenciye görme bilgisi kazandırmanın yollarından biri desen çalışmalarıdır. Duvara çakılı çiviyi sözlerle anlatmasını isteyebilirsiniz öğrenciden. Çizmesini de... Birinde sözdür, sözcüktür araç, Birinde çizgidir, çizidir..

Anlatmak görmektir. Görmek ise kendiliğinden'e çabayla kazanılanı eklemekle gerçekleşir. Resim eğitiminde desen çalışmaları bu çabanın önemli bir kesitini oluşturur.

Çizgiye - desene - dayalı, yapısı çizgi üstüne kurulu karikatür de görme bilgisi olmaksızın oluşamaz. Resim eğitiminde öğrenciye görme bilgisi, becerisi kazandıran desen - zamanla salt kendi de amaçanabilir - karikatürün kendisidir : Yapısı, çatısıdır. Karikatür, desenle - çizgiyle - görünür. Resme başlarken çizgiyi çağırırsınız. Karikatüre başlarken de.. Ama bir daha bırakamazsınız.. Çünkü işin gereci de aracı da çizgidir. Karikatür bir çizgi sanatıdır. Çizgi ise insana özeliğini veren soyutlama gücü ve yetkisinin en soyut aracıdır. Araçlarından biridir. En evrensel ve etkileyici gerecidir. Çizginin tarihini, macerasını, olanaklarını araştırmak için girişilen her çaba bu yüzden resmi de, karikatürü de ortak bir düzleme çekmektedir.

Karikatürle resmin birbirlerine yakın tutuluşları, birini deyince birinin akla gelişi daha çok yönteme ilişkin olmalıdır. Görme eylemini anlatmak eylemine dönüştürürken kullandıkarı yöntem ve gerecin benziyor oluşundandır. Cemal Nadir'den Aziz Nesin'e kadar karikatürün resimle ilişkisi sorunu hep taze kalmıştır. «İyi resim yapamayan, resmin ortalama çalışmasını yapamayan iyi karikatürist olacağına inanıyorum.» (1) Nesin Usta'nın vurguladığı da yöntemdir burada. Resimsel eğitimin ve yeterliliğin çizere sağlayacağı kolaylık ve kıvraklıktır amaçanan.

Çizgi, resmin de, karikatürün de temel bir öğesidir. Karikatürcünün bakışına, resmin deseni, çizgisi omuz verecektir, Karikatürcüde resimsel yetkinliğin, desen bilgisinin aranması karikatürü resimle birlikte düşünmeye itmektedir bizi.. Ama ne resim karikatürdür ne de karikatür resim.. Çizgi birinde resmin vücut bulmasına yardımcıdır, birinde vücudun kendisidir.

Yöntemsel yetkinlik, yönteme, gerece egemenlik temel kuşkusuz. Ama, belki, en çok da düşünsel yetkinlik ve o alanın gereçlerine egemenlik.. Tek başına yöntem (teknik) karikatür olgunluğunu getirmez. Mizahı çizmeye, çizgiyi üsluba dökmek, karikatürle buluşturmak işi çizere kalmaktadır. Hatta geleneksel desen yaklaşımına ters, görme bozuklukları da içeren bir çizgiyle -bu da bir üslûptur- çok iyi karikatürlere ulaşan, bildirisine en uygun yapıyı bulan sanatçıların da varlığı düşünülürse resimsel anlamda «doğru», «iyi» desenin, çizgi bilgisinin gerekliği bile tartışılabilir. Karikatür çizgisinin usta calığı, güzelliği, artistikliği bildirisini yapısına sındirmesinde, bu yapıyı bir üslûba dökmekteki başarı sındadır. Kendine özgü bir soyutlama dili kurabilme sindedir. Karikatür çizgisinin başarısını, sanatsallığını burada aramak gerekir. Karikatürcüden ressam gibi çizmesini beklememeli.. «Karikatür çizgisinin bu alanda eski ve yeni «ressam nitelikli» çizerlere dayanan sanatsal bir yönü olduğu söylenebilir, ancak ister yazılı ister yazısız türde olsun zanaat sınırlarını aşmayan bir karikatür çizerliğinden söz etmekte her zaman mümkündür.»(2)

«Zanaat çizerliği» herkesin gördüğünü çizgileyen yeni ve yaygın bir karikatür türü yaratmıştır. Çizerler de imzalarını atmasalar tanınmayacak taşaronlara dönüşmüştürler. Yanılıkları herşeyin çizgide -üstelik bir örnek, kişiliksiz- bittiğini sanmalarında dır. Aynı nedenle de duvara çakılı çiviyi çizgiyle «anlattıktan» sonra bile «çivi duvara çakılı» diye yazmak gerekmektedir.

Karikatürü «zanaat çizerliği»nden kurtarmanın yolu onun kuru kuruya «resimleme»den başka bir görme ve anlatma biçimi olduğunu kavramaktan geçer. Bu kavrayışın toplumsal düzeyde sorumluluğunu, bireysel düzlemde yetkinliğini yaratıcılığını oluşturmak ve üstlenmekten geçer. Özgün bir duyarlığı, tutarlı bir mantığı da gerektirdiğini kabul den geçer. Resmi de sıradanlıktan kurtaran yorum ancak böyle mizahın çizgilerde karikatürle çakışmasını sağlayacaktır.

Gerçek mizah, sağlıklı ve tutarlı eleştiri kötü biçime yedirilemez.. «Zanaat çizerliği»ndeki tek tiplik ve şematizm ise çizgisi kadar özüyle de benzer bir yaklaşımın sonucudur..

KARİKATÜR FISILTILARI

● **Arabesk sanatçısı (!) Ercan Turgut'un eskiden karikatür çizdiğini öğrendik. Üstelik evinde bir yığın da ünlü «MAD» mizah dergisi bulunmaktaymış. Eskiden karikatürle uğraşan diğer bir ses sanatçısı da Erol Büyükburç.**

● Mimar Sinan Üniversitesi'nde «karikatür» bölümü olmamasına karşın, bu okulda birçok çizer arkadaşımız da okumakta. Bunlar arasında hemen aklımıza gelen birkaç sim sayalım : Sarkis Paçacı, Ramize Erer, Tuncay Akgün, Arman Salepçi, Hakan Derman, Cihan Demirci, Yılmaz Aslantürk. İnsan karikatürcü olur da espri yapmadan durabilir mi? Okul arkadaşları, çizerlere hemen bir ad takmışlar : «komik resimci».

● **Bir önceki sayımızda Fethi Develioğlu'nun kaynanasını en çok seven karikatürcü olduğunu ve bu derece sevmesinin nedenini ise, Fethi'ye memleketinden tavuk getirdiği için olduğunu açıklamıştık. Bu haberi, «Sıfır'da okuyan kaynanası, damadını bağrına basmak için, otobüse atladığı gibi soluğu Fethi'nin evinde almış. Damadını, bağrına fazla bastırmış olmalı ki, Fethi şimdi hastanede yatıyor. Yatağının yanında ise iki koca oksijen tüpü bulunmakta.**

● Önceki ay TV'de yayınlanan «Sanatçının Dünyası» programında Ferruh Doğan, bu ay ise yine aynı programda değerli çizer Semih Balcıoğlu tanıtıldı. Bu arada size bir sır verelim. Ferruh Doğan ve Semih Balcıoğlu bacanaktırlar.

● **Hakan Derman, Mimar Sinan Üniversitesi'nin «tiyatro» bölümünde okumakta. Tiyatro tarihi hocası, tüm öğrencilere trajedi türünde oyun seçtirip, Hakan'a ise komedi türünde bir oyun seçmesini söylemiş. Bunun nedenini soran Hakan'a, şu cevabı vermiş : «Bu konuya çok yakınsın. Çünkü, günlük hayatta da sürekli komedi oynuyorsun.»**

● İstanbul Üniversitesi'nde okuyan genç çizerler, «Papağan» adlı bir mizah dergisine karikatür çiziyorlar. Aslında salt çizmekle kalmayıp, basımından tutun da, dergiyi satma işini bile kendileri yapıyorlar. Buna karşın ise derginin sahibi bu çizerlere para vermeyi bırak, dergi için reklam bulmaları için, baskı bile yapıyor. Bu dergiye karikatür veren arkadaşlarımızın daha duyarlı ve bilinçli davranmalarını bekliyoruz.

● **Şemsettin Sami'nin Kamus-i Türki adlı sözlüğünde karikatür sözcüğünün karşısında şöyle bir açıklama var : «FENA RESİM».**

● Karikatürcülerimizden zaman zaman takma adlarla çizenler de olmuştur. Bir kaç örnek verelim isterseniz : Mim Uykusuz : T. Korkmaz / Ali Ulvi : M. Azmi / Semih Balcıoğlu : O. Ali / Eflatun Nuri : H. Kaynar / Ferruh Doğan : Doğan Dilek, Z. Can / Nehar Tübek : Gündüz / Nuri Saran : Cemil / Orhan Ural : Rakım Çizer / Necmi Rıza : Ayça...

● **Kanada'nın Montreal kentinde yapılan 20. karikatür yarışmasında büyük ödülü Portekizli sanatçı Antonio Antunes Moreira kazandı. 5.000 dolarlık büyük ödülü Türkiye'den Erdoğan Özer de daha önce almıştı.**

DUYURULAR

● Peperoni mizah eki artık aylık dergi olarak yayınlanacak. Gördüğü büyük ilgi sonucu yöneticileri Peperoniyi dergi olarak yayınlamaya karar verdiklerini açıkladılar. Türkiyeli çizerlerin karikatürlerini de bekleyen derginin adresi şöyle :

KJB Hohenstaufenring 48 - 54 5000 Köln I

Deutschland

● **Orta Doğu Teknik Üniversitesi öğrencilerinden Nail Eren, 16 Aralık 1983 günü saat 20.00'de Kütüphane Sergi Salonunda bir karikatür sergisi açacak. Sergi 15 gün süreyle izleyicilere açık.**

● Batı Karadeniz gazetesi ŞİİR dalında bir yarışma açtı. Yarışmaya basılı yapıtlar katılabiliyor. Katılma koşulları Batı Karadeniz Ekspres Gazetesi, Gazipaşa Cad. No. 32 Karabük adresinden istenebilir.

● **Faruk Çağla, Ankara ve İstanbul'da iki karikatür sergisi açacak. Sergi tarihleri ve yerleri şöyle :**

Ankara - SANATEVİ 16 - 31 Aralık 1983. Açılış : Saat 19.00.

İstanbul - TAKSİM SANAT GALERİSİ 19 Aralık - 3 Ocak 1984. Açılış : Saat 17.30.

Sanatçı kartpostal karikatürlerini de izleyicilere imzalayacak.

● Akyurt Sağlık Ocağı Tan Oral'ın Sağlık konulu karikatürlerini kartpostal olarak bastırdı. 15 artpostalın geliri sağlık ocağına kalacak. Okurlarımız 250 lira ederindeki kartları Akyurt Sağlık Ocağı, Akyurt - Ankara adresinden isteyebilirler.

● **Fethi Develioğlu da karikatürlerini kart olarak bastırdı. 20 değişik karikatürden oluşan kartların ederi 300 lira.**

Adres : Mismarcı Sokak No. 24 Fener - İstanbul.

● Kartpostal karikatürler biriktirenlere vereceğimiz bir diğer adres de Faruk Çağla'nın. Sanatçının çalışmaları şu adresten istenebilir :

Dubaracı Sokak No. 24 Arnavutköy - İstanbul.

● **16 - 30 Aralık tarihleri arasında Asaf Koçak ve Cem Cemil Öztürk 60 karikatürden oluşan sergilerini Aydın Kültür Müdürlüğü Güzel Sanatlar Galerisi'nde açacaklar. Bu sergi Asaf Koçak'ın 4., Cem Cemil Öztürk'ün ilk sergisi olacak.**

● Karadeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Bölümü Karikatür Kolunca (KÜK) 1. Karikatür Sergisinin düzenlendiği bildirildi.

Karadeniz Üniversitesi Rektörlüğü'nden yapılan açıklamaya göre, 1. Karikatür Sergisine 21 sanatçı 47 çizgisi ile katılıyor.

Serginin 1 Aralık 1983 günü saat 14.00 de açılacağı belirtilen açıklamada, serginin ülkemizin tüm çizerlerine açık tutulduğu kaydedildi.

Sergi, hafta içinde hergün saat 14.00-17.00 arası 15 gün süre ile Karadeniz Üniversitesi Oditoryomun da izleyicilere açık tutulacak.

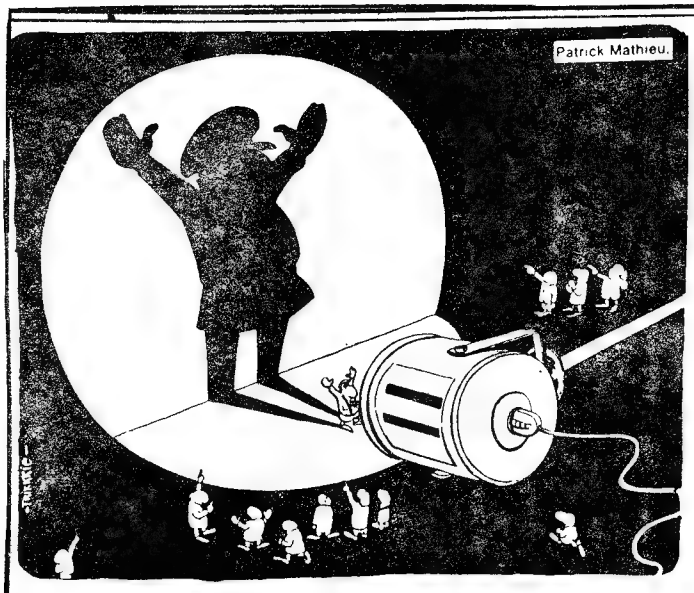
Patrick Mathieu.

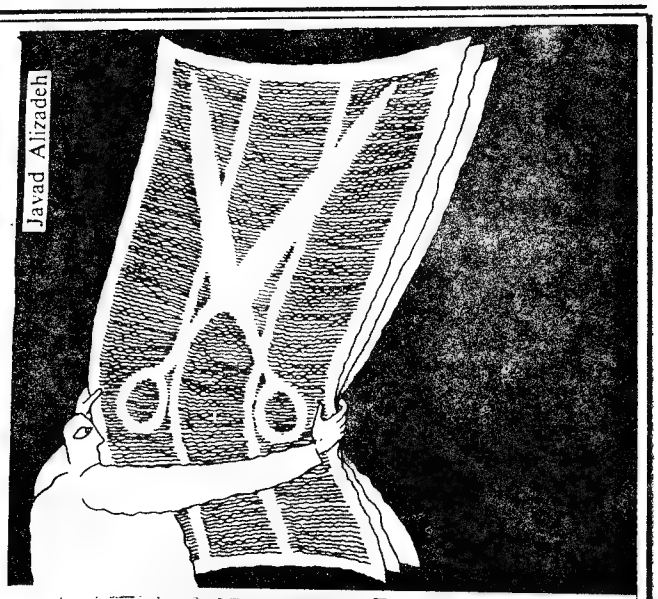
Javad Alizadeh

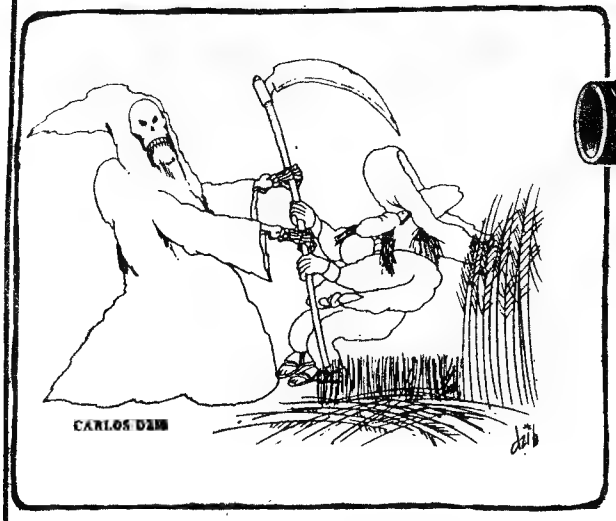
CARLOS DIB

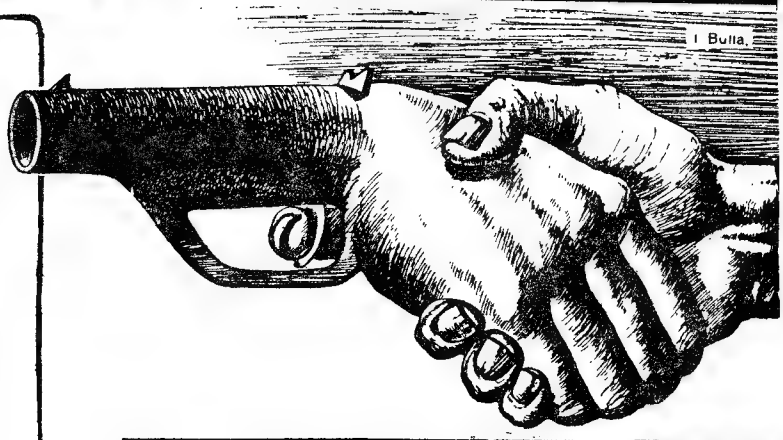
I. Bulla.

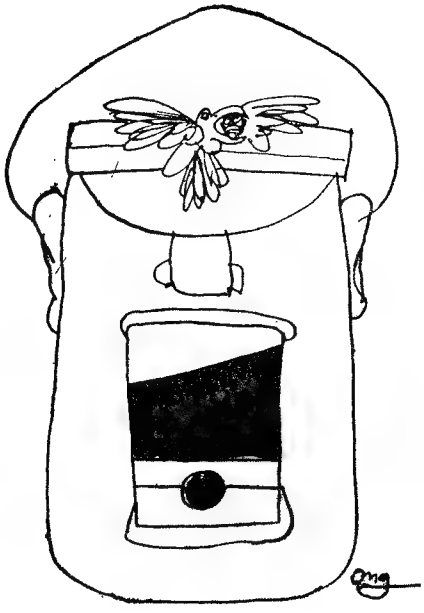

Branislav Obradovic

âlimler âleminden no: 2

MÜNEVVER TANYERİ

Hazret, Böyle Olur Bizde Âlim Dediğin ...

KURTULUŞ KAYALI

1932 yılında doğdu. Memur çocuğu olduğu için yaşantısı fena geçmedi ilkokul, ortaokul ve lise yıllarında hep okuyup çalıştı. Kendini göstermek ister, fakat çok mahcup olduğundan öne çıkmaya çekinirdi. Bu anlamda lisede okurken eline pek fırsat geçmedi. Sadece boyunun uzunluğundan yararlanıp, milli bayramlarda bayrak taşırdı. En önde olduğu için de farkedildiğini sanır herkesin kendine baktığı duygusuna kapılıp kıpkırmızı olurdu.

Herkesin kendisiyle ilgilenmesini ne kadar da istemişti. Ama içe dönüklüğü buna engel oluyordu. Utangaçlığı sanki vücuduna yeni bir şekil verdi. Süklüm püklüm durduğu için çok genç yaşında hafif kamburu çıkmıştı. Hayatının sonraki safhalarında dimdik yürümek arzusuna bu kambur hep mani oldu. Maddi kamburun dışında bir sürü başka kamburu da üstünde taşıdı durdu. Herkese gebe kalmak gibi kötü bir durum yoktu. Allah düşmanlarını bile bu duruma düşürmesindi.

Ama hayatta herkese gebe kaldı. Karısına bile. Gençlik yılları kadın bakımından yoksunluk içinde geçti. Çoğu kıza ilgi duymuş ama gidip söylemek bir tarafa belli bile edememişti. Yapısı platonik aşklar yaşamaya müsaitti. Fakat bunu da başaramadı.

Karısını hatırladı. Bayağı modern bir kızdı. Bir Amerikan şirketinde çalışıyordu. Selma'yı oraya gidip gelirken gördü. İlk kez konuş tuğunda kız bununla iyi gırgır geçmişti hani. Sesi titreyen genç adamın sorduğu kişinin oturduğu yeri gösterirken çok detaylı tarif etmişti. Hafızası sağlam olduğundan Münevver de tam tamına tarif edilen mekanı buldu. Önce ceketini düzeltti. Kendine şöyle bir çekidüzen verdi. Olanca nazik ve sempatik tavrını takınıp kapıya usulca vurdu.

— Burada da mı rahat yok be kardeşim...

— Girebilir miyim beyefendi

Yanıt almadan kapıya yüklendi. Zorlamasına karşın kapı açılmadı. Kafasını şöyle yukarı kaldırınca 00'ı gördü. Suratı kızardı. Sonra çıktı. Aradığı adamı başkalarına sorup buldu. Ulan ne yapmıştı. Kızla iki kalem etmeyi amaçlamışken gülünç duruma düşmüştü.

Fakültede herhangi bir kızla ilişkisi olmamıştı. O sıralar «Hele bir okulu bitirelim, askerliği yapalım, bir de işe girelim, ondan sonra evleniriz» düşüncesindeydi. Okulu ve askerliği bitirip işe girince dört kişi bir odada oturdular. Bunlardan sadece birisi kızdı. O kız kendisine başta oldukça cazip görünmüştü. Fakat altı ay sonra sanki kızkardeşiyle karşı karşıya gibiydi. Semra'dan başka kız görmüyordu. Herhalde bu nedenle kısmetinin Semra olduğunu zannetti. Ama talih ona gülmeye başlamıştı.

Tuvaletin kapısında devlet dairesinde çalışırkenki durumunu hatırladı. Herkes onunla gırgır geçmişti. Bir gün evin odasındaki aynaya baktı. «Bende aptal bir görünüm var mı?» şeklinde bir soru kafasını kurcaladı. Tek başına olsa da suratı pancar gibi kızardı. Fenalaşmıştı.

Dolaşmak için Kızılay'a çıktığında eski hocasına rastladı. Hemen temenna çaktı. Sayın hocasıyla biraz konuşmak istiyordu. Yakında bir pastahane vardı. Çöktüler bir kenara. Çevrede genç sevgililer oturuyorlardı. Birbirlerine iyice sokulmuşlardı. Gözleri onlara kaydı.

— Ah ulan ah! Gümüşdağ moruğunun suratını seyredeceğime şu fıstıklardan biriyle halvet olsam.

Bunları düşünürken cinsel konularda da tarihten etkilendiğini farketti. Kendini Osmanlı padişahı olarak düşledi. Harem ve cariyeler gözünün önünde canlandı. Tam bu sırada Profesör Namık Gümüşdağ, Seymen'den yaka silkerek bahsediyor ve diyordu ki: «Aç tavuk ken dini darı ambarında sanır.» Gümüşdağ'ın kafasının içindekileri okuyup durumu çaktığını zannetti. Sıkıldı ve kızardı. Gümüşdağ,

— Oğlum gene ters yere oturduk. Tövbe estağfurullah. İnsanı bu yaşta günaha sokuyorlar.

Saftı. Temiz ve aptaldı. Olur mu olurdu hani. Bir eski âlim, bir profesör mahkemede ifade verirken demişti ya:

— Dünya'da iki meslek erbabı bir şeyin dışını görerek içini anlar. Biri âlimler biri de doktorlar. Doktorlar insanın içine bakıyorlar mı? Ama hastalığı teşhis ediyorlar.

Konu fakülteye silah getirilmesine ilişkindi. Anlı şanlı âlim makarna dolu paketlerin içinde silah ve bomba olduğunu sanmıştı.

İşte bu karşılaşma Gümüşdağ'ın düşüncesini değiştirdi. Münevver gene geç farkedilmişti. Ama ziyanı

→

yoktu. Fakülteye girecekti ya. Bu karşılaşmadan sonra Gümüşdağ'ı sık sık ziyaret etti. Biraz bekleme si gerekiyordu. Bekledi. Kadro açılınca da fakülteye girdi.

Bu Amerikan şirketine de fakülteye girince dadanmıştı. Yakınlarından biri çalışıyordu. Selma'yı görünce de sürekli gider olmuştu. İlk sıralar bir vesile çıkarıp konuşmak istedi. Cesaret edemedi. İlk konuştuğunda da bu garip durumla karşılamıştı. Şirketten çıkarken Selma'nın yanındakilerle fısıldaşıp kıs kıs güldüğünü ayrımsadı. Gene rezil olmuştu. Bu kız galiba yollu» diye içinden geçirdi.

Fena da olmazdı hani Selma ile evlenmek, İngilizce tarih metinlerini ona okutturabilirdi. Zaten yabancı dili hiç kıvıramıyordu. Baya ğı fiyakalı kitaplar yazabilirdi. Ama kıza nasıl açılacaktı? Çiçeği burnunda otuz yaşını turlamış asistan hemencecik çaresini buldu. Kart bastıracaktı: Münevver Tanyeri Umumi Tarih Kürsüsü Asistanı.

Evden de habire sıkıştırıyorlardı. Annesi güngörmüş kadın «Oğlum evde kalacaksın. Evlensen artık.» diyordu. Kendisi de evlenmeye can atıyordu. Ama bir türlü yolunu yordamını bilemiyordu.

Bir gün Seymen hocayı evine yemeğe davet etti. Seymen ve Nijat hanımlarıyla beraber geldiler. Söz dönüp dolaşıp evlilik sorununa takıldı. Nijat insanı uyuz eden üslubuyla ilimle evliliğin bir arada kolay yürümediğini belirtiyordu ki, Ayla Nijat» diye sertçe ikaz etti, Nijat suspus oldu. Annesi ölmeden önce Münevver'in mürüvetini görmek istediğini anlatıyor ve sonunda «Allah alnına kimi yazdıysa o olur.» diyordu. Bunun üzerine Seymen çoktandır diline doladığı espriyi patlattı:

— Hanımefendi, ya kimseyi yazmadıysa. Münevver'i hafakanlar bastı. Hayattaki her işi gibi bunu da eline yüzüne bulaştıracaktı. Aklına hep Selma geliyordu. Aslında hiç aklından çıkmıyordu ki.

Tesadüflerin de etkisiyle bir gün Selma ile karşılaştı. Selma vitrinlere bakıyordu. Gözü ilişince selamlaştılar. Ama işte gene geçip gitmişti. Bir daha nasıl, nerede görecekti. Bir kış sabahı Selma okula çıkageldi. Bir arkeolog hoca ile işi vardı. Ama hocayı bulamadı. Birkaç saat içinde gelebileceğini söylediler. Ne yapacaktı? Tanıdığı kimse yoktu. Tam o sırada Münevver'i gördü. Münevver fırsatı yakalamıştı. Hemen odasına davet etti. Nijat'ın yanında rahat konuşamazdı ki. Bir kahve söyledi. Paketi çıkarıp Malboro ikram etti. Öğleyin de lütfedip yemeği kendisiyle dışarda R-V restoranda yiyebilir miydi?

R-V restoran hayatında önemli bir rol oynamıştı. Hayatının daha sonraki safhalarında o fiyakalı lokantaya az gitmemişti. Arzuların dan biri de televizyon ekranlarında arz-ı endam etmekti. «İmam Rüyasına giden yol da R-V restorandan geçmişti. Ayaşlı Vassaf'a orada enfes bir akşam yemeği vermiş ti. Epeyce yüklü para ödemişti. Fakat değmişti.

Fakültede çalışırken oraya buraya sıkça yazmayı denerdi. Kısa da olsa yazardı. Konuşmak yoluyla yaygınlaşmayı beceremiyordu. Derste öğrencilerin karşısında bile utanırdı. Hatta bir sene Seymen'in dersi ne girmek zorunda kalmıştı da ne hallere düşmüştü. «Şadapıd»da kalmıştık der, bunu demesiyle birlikte güler, bir eliyle de suratını kapamaya çalışırdı. Hiç değilse Seymen daha rahattı. Seymen derse girer. «Size göre özet bana göre hülasa» diye geçmiş konuları özetlerdi. Bu özet zaten dersin yarısını alırdı. Hele bir sene Malkara belediye başkanlığına adaylığını koyan Seymen her derste başkan olduğunda neler yapacağını anlatırdı. Ah Seymen kadar olsun rahat olabilseydi. Olamıyordu işte. Seymen bir de derste hep Nijat'tan bahsederdi. Onun mikropluğundan ve makinistliğinden

Sadece öğrencilerle mi Hayır. Kendi arkadaşlarıyla ilişkileri de rahat değildi. Enstitü toplantısında müdür seçilecekti. Seymen müdür olmaya hevesliydi. Ama o da ne? Hiçbir toplantıda çoğunluk sağlanamıyordu. Bir kişi daha olsa seçim yapılabilecekti. Tam o sırada bermutad başı öne eğik vaziyette elinde çantasıyla Münevver kapının önünden geçmekteydi. Seymen görünce seğirtti. Gel lan Münevver beni müdür seçeceksin.» dedi. Demesine dedi ama Münevver hemencecik ortalıktan kayboldu. Seymen'in tepesi attı:

— Münevver de her zaman görücüye çıkmış kız gibidir yahu!

Çamur yüksek makamlara yaranmak için faaliyetleri arttırmıştı. Fuzuli saydığı işleri de koltuğunun altında yükselmeye meyyal Ünal'a yaptırıyordu. Ünal da paçaları sıvayıp büyük işler yapıyor havasına çabucak giriyordu. Münevver'in üzerinde çalıştığı konuya ilişkin açık oturum düzenlendi. Münevver inatlaştıkça inatlaştı. Nuh diyor peygamber demiyordu. Arzusu ile tabiatı birbirine taban tabana zıttı. Ama öylesine meşhur olmak istiyordu ki. Bunu ister istemez yazmak suretiyle yapacaktı.

Prof. Safa Karadağ'ın özel yayınevlerince kitapları yayınlanıyordu. Yaygın olarak okunuyordu da. Neden kendisi de onun kadar meşhur olmasındı? Karadağ müzevir Seymen'in sebep olduğu davada yargılanacağı sıralarda ölmüştü. Basım işleriyle de asistan İsa uğraşıyordu. İsa'yı bir öğle üzeri odasında tek başına yakaladı. Acaba kendisinin yapıtlarının yayınlanmasına da tavassut edebilir miydi? Ama mümkün olmadı. Sonradan bu asistan İsa saçını başını yoldu(!)

Ne kadar da rahat olmak isterdi. Tıpkı Profesör Nebahat Süyel gibi. Çok duymuştu, onun dersteki davranışını. «Şıktır şıktır şıktır şık/ Kafam karma karışık.» deyişini. Bunu notayla söylüyordu ve televizyondaki «Çık ortaya çık» şarkısını mırıldanan dalyan gibi karıyı andırırcasına kıvırıyordu. Ama görüntüsünün şarkıcıya benzer bir yanı yoktu. Kadın, çekici bir görünümden uzaktı. Bu çelişki Mülayim ile Kâzım'ın kafalarında şarkıcıyı tecessüm ettiriyordu. Süyel'in anlatmak istediği de zaten bu çelişkiydi. Doğulu olmanın getirdiği sıkılganlık içinde ikisi de kıpkırmızı suratla önlerine bakıyorlardı. Belli belirsiz gülüyorlardı da. Süyel Mülayim'e «Niye gülüyorsun sevgilim» dedi. Mülayim ise, İmam Hatip'ten kalma alışkanlıkla «Lâ- havle» çekti. Süyel'in müdahalesi «Hâlâ mı konuşuyorsun bir tanem.» şeklindeydi. Sesinde yoğun bir cinsellik vardı.

Bu sorun bir yana en olmayacak konularda bile çok çekingendi. Keşke Hacıpayamlı'nın, Süyel'in onda biri kadar rahat olabilseydi. Olamıyordu işte. Ne yapmalı, üstündeki çekingenliği nasıl atmalıydı? Kendisi de altmışını aştığında rahatlayacak mıydı? Henüz daha ellisine yeni basmıştı.

www.cizgidiyorum.com MELİHAT

Derslerine genellikle girmezdi. Mecbur kalıp girdiğinde ise şu şunu yazmış bu bunu yazmış dışında pek birşey anlatmazdı. Bir de «modern ilim» teranesi tutturmuştu Şeref Sontav'ın derste arada bir yerli-yersiz suçlayıcı bir biçimde «Makinistler Yamak'a» dediği gibi. Dönem değişmişti. Vakti zamanında müzevireller kervanına katılmadığına hayıflandı. O zaman doçentlik tezini bahane etmişti. Katılsaydı şimdilerde iyi bir kariyeri olurdu.

Hem de ne halt edip en sakat gazetede «Türkiye'de demokrasi ve özgürlük açısından daha katedilecek çok mesafe var.» demişti. Yayınladığı kitaplara bu tür yazıları nı özellikle almıyordu. Almasına al mıyordu ama olur olmaz yerlerde konuyu dillerine doluyorlardı. Diğerlerine fark atmak için yeni atılımlar yapması gerekmekteydi. Onun için de Seymen'in yazmaya cesaret edemediği «Son Tefekkür» ve «Son Gözcü» dergilerinde yazıyor ve bazı önemli kişiler ölünce onları ismiyle anarak ... beg büyük adamdı» diye demeçler veriyordu. Eski dönemleri önemsemeye başlayıp Cumhuriyet atılımlarını küçümsüyordu. Fakat bu konularda istediği gibi laf etmesini önleyecek hukuksal önlemler alınmıştı. Münevver de o zaman düşüncelerini değiştirmeye başladı. Meşhur olmak için fasonlarla da arayı iyi tutmak gerekiyordu. Zaten Ord. Prof. Ünver Işık Kıral'la arasında su sızmıyordu. Kıral «Gel seni 'Yerli Cemiyeti'ne alalım.» demiş, o da «Hocam biraz düşüneyim» yanıtını vermişti. Şimdilerde durum bayağı değişiyordu. «Son»lu dergilerde yazmayı bırakıp Fason olduklarını herkesin bildiği kişilerin çıkardığı «Yorum» dergisin de onların meşrebine uygun makaleler döktürmeye başladı. El altından da fasonlarla teması arttırdı. Fason olmak da fena değildi hani. Kamil Ataş bile «Kaplanlar Derneği»nden ödül almıştı. Zaten yakında fasonlarla birlikte Seymen'in başkan olmak için çalmadık kapı bırakmadığı bir dernekte omuz omuza oturacaklardı. Hiçbir dönemde burnu kanamaz, hep dört ayağı üzerine düşerdi. Sonra orada burada Seymen gibi fasonluk aleyhine konuş muyordu ki.

Gazeteciliğe merakı evvel eski vardı. Doçent olacağı sıralarda psikiyatrik bir rahatsızlık geçirmişti. Doçentlikten sonra gidip gazeteci olacak diye tezi rahat geçmişti. O zamanlar kendi somut sorunlarını tarihsel meselelerde de kullanmak kararını verdi. Bilimsel uğraşı olanların psikiyatrik hastalıkları genellikle oluyordu. Kendi fakültesinden Toztoprak da yüksek lisans sırasın da aynı derde duçar olmuştu. Allaha şükür Göner gibi iyice dağıtıp sağa sola olmadık mektuplar yazmamıştı. Bu kadarına da şükür diyordu.

Şizofrenik arazlardan hiç kurtulamadı. Bunaldığında Prof. Yaran'ın dediklerini hatırlar ve rahatlardı :

— Herkeste psikiyatrik sorunlar belli bir düzeyde vardır.

Kendinden şüpheye düştü. Çünkü son zamanlarda kendisini Mahmud Suad Geçitli ile kıyaslanıyordu. Artık terkibi eserler yazıyordu. Ne halt etmeye şimdiye değin Mahmud Saltay Seymen'e büyük âlim diyordu. Münevver, Seymen'in hocasının ayarında dünya çapında büyük bir âlimdi.

Geçen sene gene basireti bağlanıp «Sayın hocam Faruk Komer ve Sayın hocam Mahmud Saltay Seymen» demişti. Bu tür tabirleri kullandığı için pişman oldu. Terkibi eser yazmanın raconundan olsa gerek, artık ekonomiden yazına kadar her alanda kalem oynatmaya başladı. Tevazuyu da bir kenara bıraktı. Tüm negriyatı takip etmesine karşın adını duymadığı edebiyatçılar öne çıkarılıyordu. Malûm taktik gereği bir şaire «Opus» edebiyatı ödülü layık görülüyordu. Olur muydu? Onun hiçbir kitabı yoktu. Olsaydı gözüne çarpmaz mıydı?

Kendi kendine karar verdi. Yenecekti bu sıkılganlığı. Koskoca enstitü müdürü olmuştu. Enstitü müdürlerini de hep dengesizler arasından seçiyorlardı. Örneğin çiftlik kahyası gibi bir adam Ayla Müptezel ile eskilerde hızlı kolculuk yapan şimdilerde de yaptırdığı bir kurt büstüne put niyetine tapan Güner Sakalın'ı müdür yapıyorlardı. Demek ki ihtida etmiş kolcular iyi külah kapıyorlardı. Elhak da enstitü müdürlüğünü kendinden iyi yapıyorlardı. Münevver daha yüksek makamlara layıktı. Hazır Çamur Başar da enfes bir yağlı kemik kapmışken onun eski makamına göz dikebilirdi. Şimdilerde gözüne orayı kestirdi.

İçerdeki sayılarımızda Sevim KAHROL, Şermin ENDERTUĞ, Sergün BAYBARS ve diğer âlimlerimiz ile «genç istidatlarımızın» renkli yaşam öykülerinin en ilginç kesitlerini okuyacaksınız.

Ayrıca siz sevgili okuyucularımıza bilimsel bir de romanımız var: ÂLİM GELDİ AŞKA, ÂLİMİN AŞKI BAŞKA. Yakında başlıyor.

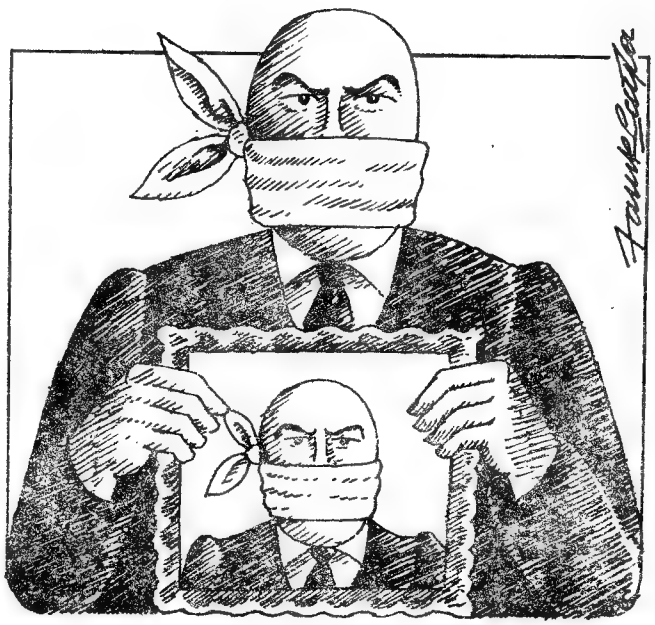

kardeş köy

MEHMET ERDEM

Otobüsümüz yola koyulalı ancak yarım saat kadar birşey oldu. Kentin banliyöleri bir bir geride kaldı. Kenti besliyen verimli toprakların içinden dümdüz akıp giden kara asfaltın üstünde bir dev gibi homurdanarak gidiyor otobüs.

Yanımdaki koltukta, köy öğretmeni olduğunu söyliyen yol arkadaşım pek konuşkan. O yüzden bu yolculuk boyunca sıkılmıyacağa benzerim. Bazan da olurya, mahkeme duvarı gibi bir adam düşer yanınıza, ne konuşur, ne konuşturur.. Bir de bunun tam tersi olabiliyor zaman zaman. Yani çenesi düşüğün birisinin yanına düştünüz mü, yalnız siz değil, bütün yolcuların yandığının resmidir.

Karayağız, zayıfça, yirmibeş yaşlarındaki, yol arkadaşım öğretmenle söyleşi konusu bulmakta güçlük çekmiyoruz. Güncel olaylar, hayat pahalılığı, zamlar...

Verimli topraklar yavaş yavaş yerini kıraç arazilere terketti yol boyunca. Ovadan çıkınca birdenbire köyler de küçülmeye başladı. O verimli topraklar üzerindeki büyükçe köylerin yerini sağlı sollu ufak köyler aldı. Yol arkadaşım, pek uzakta olmayan, yolun sağında, yüksekçe bir dağın eteğinde, dere boğazında ki köyü gösterdi işaret parmağıyla. 'Ben o köyde iki yıl öğretmenlik yaptım' dedi. 'Çamlıdere'dir o köyün adı.'

Gösterdiği köy, seksen - yüz evlik, yoksul bir köye benziyordu yapılarının durumundan. Yol, köyün iki kilometre kadar uzağından geçiyordu. Ama köy yola doğru akmaya başlamış bile. Hemen yolun kıyısın da onbeş-yirmi ev vardı ki, bunlar sanki başka bir köymüş gibi duru yordu.

— Burası Çamlıdere'nin yeni mahallesi, dedi. Asfalt buradan geçince, yeniden evleri hepten buraya yapıyorlar. Bakın, bakın şu binaya!..

Gösterdiği, yolun hemen sağın da harap bir binaydı. Ama köy evlerinin yapılarına benzemiyen, büyükçe bir binaydı bu. İlk bakışta resmi daire gibi bir izlenim bırakı yordu. Bina yeni yapılmış gibiydi ama, harap bir durumdaydı. Pencerelerinin bütün camları kırılmış, kapısı sökülmüş. Duvarları binbir türlü yazıyla dolmuş. Çatısındaki kiremitlerin büyük çoğunluğu sanki çalınmış. İçindeki bok ve sidiğin kokusu sanki otobüsün içine dek geliyordu.

— Ne binası bu? dedim.

— Çamlıdere Köyü nikâh salonu, dedi.

Yüzüne baktım, gayet ciddiydi. Şaka falan ettiği yoktu anlıyacağınız.

— Gerçekten mi? dedim.

— Bak, dedi. Köye sapan yolun başındaki küçük levhayı gösteriyordu, ama otobüs hızla geçtiği için okuyamadım o yazıyı.

— Ne yazıyordu orada? dedim.

— '..... Fakültesi Kardeş Köyü Çamlıdere' yazıyor, dedi.

Beni daha fazla merakta bırakmadı. Gerisini anlattı:

— Ben o zaman burada öğretmendim. Birgün dersteyken(muhtar adam yollamış, 'üniversiteden profesör geldi, tez gelsin' diye. Gittim. .....Fakültesinden olduğunu söyliyen bir grup öğrenci ile başlarında Profesör Haluk bey, Durumu Muhtara ve köylülere anlatmışlar, beni de görmek istemişler.

Fakülte olarak bir 'Kardeş Köy' aramışlar. Hem yoksul, hem de her an gidip gelebilme olanağı bulunacak bir yer olsun istemişler. Bu bakımdan Çamlıdere'yi uygun bulmuşlar. Öğretmen olarak benim de görüşümü sordular. Ben bildiğimce köyün durumunu anlattım. Halkının saflığını, temizliğini, yoksulluğunu dile getirdim. Böyle bir hizmeti köylünün seve seve kabul edeceğini, ellerinden gelen yardımı yapmaktan da geri durmayacaklarını vurguladım. Muhtar, çay, gazoz falan söylemek istediyse de, Profesör Haluk Bey, 'ayran' diye tutturdu. Köyde ayran içilir, diyordu. Diyordu ya, kahvede de bulunmuyordu ki meret. Her türlüsünden gazoz, kola, bira vardı da, o yoktu işte.

Muhtar eve adam yolladı, bir bakraç yayık ayranı yaptırdı da, Profesör'ün isteğini yerine getirdik. Uzunca bir zaman süren söyleşiden sonra bunlar 'yine geleceğiz' diyerek ayrıldılar. Ayrılmazdan önce de, 'bugünden sonra, Çamlıdere Fakültemizin kardeş köyüdür. Bundan böyle ne gibi bir sorununuz olursa bize getirin. Size her konuda yardımcı olmaya çalışacağız' dedi Profesör.

Köye ilk gelişlerinin üstünden on gün geçti geçmedi. Henüz o ilk gelişlerine ilişkin dedikodular küllenmeden yine geldiler.

Profesör Halûk Bey :

'Karar aldık, Kardeş Köyümüze yatırım yapacağız. Burası örnek köy olacak' dedi. Uzun uzun köylerimizin, kırsal kesimin geri kalmışlığından yakındı. 'Geri kalmışlık çemberini yırtmalıyız, tarihin çöp sepetine atmalıyız' diyordu. Köye neler yapılabileceği üzerine tartıştık uzun boylu. Köyden ne gibi yardım görebileceklerini de sordu. Muhtar ile ben köylünün parasal yardım da bulunamıyacağını özellikle belirtik. Onlar da zaten parasal olarak bir katkı beklemiyormuş. İmece ya parak her türlü yardımı sağlıyacağımızı söz verdik. Haluk Bey: 'Benim de beklediğim buydu' dedi. En kısa zamanda yine geleceklerini söyliyerek ayrıldılar.

İkinci gelişlerinin üzerinden çok geçmeden, Profesör Haluk Bey özel arabasıyla gene geldi. 'Biz karar verdik' dedi, 'Köyünüze bir nikah salonu yapacağız.'z

Muhtar bana baktı, ben muhtara... İlk şaşkınlığı atan Muhtar oldu. 'Ama bizim köyde düğünler eski usulde yapılır, davullu, zurnalı' dedi. 'Kimse nikâh salonunda asrî usulde düğün yapmaz ki?'.

Profesör:

'İşte öncelikle biz bu geleneği yıkmaya karar verdik.' dedi. 'Günü

müzün yaşam koşullarında davulla zurnayla, bütün köye yedirip içirerek yaptığınız düğünler ailelere yı kım olmakta. Bunun için, çağdaş bi çimde nikâh yaparak, düğün için harcıyacağınız paraları yeni evlilere vereceksiniz. Fakültemizin kararı bu...'

Aslında Profesör'ün düşüncesine ben de katılıyordum, katılıyordum ama? İşte işin «ama»sı vardı. Köylüye bunu nasıl kabul ettirebilecektik?

Muhtar, isteksizce, daha çok da konuğun gönlünü kırmamak için: 'Olur yapalım Prufösör. Olur da... En eyisini siz bilisiniz de.. Bizim köylü dik kafalıdır biraz biliyosunuz...' dedi.

Profesör :'Öğretmen arkadaşım ile siz köyün önderleri olarak örnek olacaksınız köylüye' dedi.

Hemen işe koyulundu. Önce ar sa bulundu. O binanın olduğu yer köy tarlasıymış. Nikâh salonunun oraya yapılması kararlaştırıldı. Köylü seferber oldu. Muhtar sıraya koydu onları, kimi taşını çekti, kimi kumunu... Traktörü, arabası olmayan bedenen çalıştı. Fakülte öğrencileri de işçi gibi çalıştılar ki, görmeye değer, Fakülte öğretim üyesiyle-öğrencisiyle; köylü, kızı - kızanıyla gerçek bir dayanışma örneği göstererek nelerin yapılabileceğini gösterdiler beş ay gibi kısa bir sürede bütün olanaksızlıkların üstesinden gelerek o binayı yapıp bitirdiler.

Bina bir tamam bitirilince, Vali Bey ile ilin diğer ileri gelenleri fakültenin bütün öğretim üyeleriyle öğrencileri de geldi açılışa. Büyük bir koç kurban edildi. Ayran içildi. söylevler çekildi. Kırmızı kordela kesilerek, 'memlekete, millete hayırlı, uğurlu olması, dilekleriye nikâh salonu açıldı.

O zamanlar gazeteler yazmıştı bunu. Bir de konservatuvar, açılıştan hemen sonra nikah salonuna bir piyano armağan etti. Bu piyano salonun baş köşesine oturtuldu. Konservatuvar öğretmenleri, kız-erkek ayrımı yapmaksızın gençlere piyano dersleri verecekti...

Otobüs uzunca bir rampanın ilk ayağında uğultuyla tırmanırken, yol arkadaşımın öyküsünü anlattığı bina çok gerilerde, ufukta bir nokta gibi gözüküyordu dönemeçten. O, anlatısını kesmiş, anılara dalmış gibiydi.

— Sonra? dedim. Ne oldu, hiç düğün yapıldı mı o nikâh salonunda?

— Ben, bina yapılıp bittikten iki ay sonra uzak bir yere atandığım için ayrıldım Çamlıdere Köyü'nden, dedi. Sonrasını da bilmiyorum. Bir daha haber alamadım eski köyümden.

— Binanın bugünkü durumuna bakılırsa, kullanılmamışa benzer, de dim. Evet anlamına başını salladı. Onayadı sözlerimi.

— Sanırım hiç kullanılmadı o bina!.

— Piyano ne oldu? Gençler kursa geldi mi?

— Ben köyde bulunduğum süre içerisinde başvuran olmamıştı. Eğer isteklisi çıkarsa, gelip öğretecek lerdi.

Artık o köy çok gerilerde kalmıştı. Görünmüyordu otobüs dönemeçleri dönerken. Yol arkadaşım da konuşmuyordu, anılara dalmış olmalıydı. Bana da tatlı bir uyuşukluk çöktü. Otobüsün sallaması nin ni gibi geliyordu. Uyumuşum. Ta ni ce sonra uyandığım zaman, yanımdaki koltuğun boş olduğunu gördüm. Demek ki, uyandırmak isteme mişti ineceği zaman vedalaşmak için. Gazetemi açtım, okumaya koyuldum.

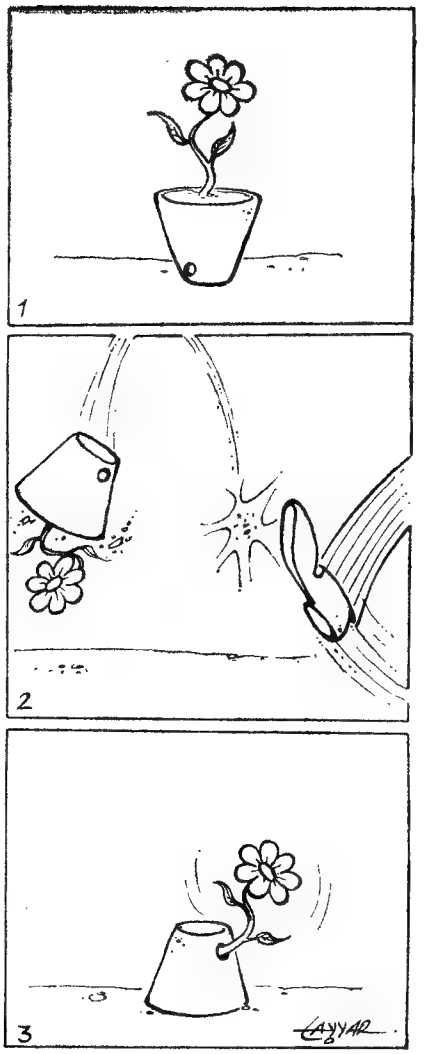

hal ve gidiş

«Mizah Gazeteciliği soytarılıktır.»
Macit Bey (Matbuat Müdürü) 1877

ONLARA

Zannetme ki daim bişekcesine
Siz her anırdıkça hûû çeker millet
Alkış beklerken siz eşşekçesine
Verir hakkınızı yûû çeker millet;

Aziz NESİN

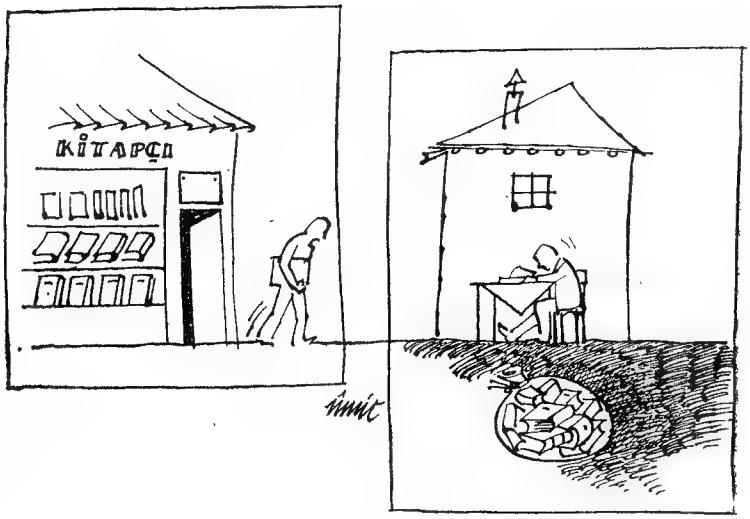

AYININ TÜRKÜSÜ

Hüseyin İLBEY

O dağlarda yaşardım, orman mekânımdı benim
Palamut da yerdim, armutlar canımdı benim.

Kış kadar tarla için ormanımı yaktılar
Ayılar tabur tabur büyük kente aktılar.

Kente uyduk bizler de bıraktık ayılığı
Kasa arsa araba; eh, yüklendik dayılığı.

Sakın öyle sanmayın, dayılık kolay değil
Yani kravatlı fraklı ayılık kolay değil.

Çünkü bütün dayılar paylaşmışlar pazarı
Her birinin yığınla savunmanı yazarı.

Birgün ayağın kaysa resmen hapı yutarsın
Sağlam bir nesne sanıp, kendi sapın tutarsın.

Bunca malı varlığı savunmak kolay mıdır?
Mırıldanıp durduğun şey, övgü mü kalay mıdır?

Ayının ayısı var, dayının da dayısı
Günbegün de artmakta deyyusların sayısı.

Duydum ki bazıları yan bakarlar düzene
Benden iyi düzen mi var, hem özene özene...

Mal mülk fanidir ağa, sen git cennete sarıl
Biz burayı hallederiz, el atmışken harıl harıl.

Birlikten kuvvet doğar, birliği sağladık şükür
Kalkınmaya hız verdik Allahıma çok şükür.

Elv aldı kotra aldık, birkaç da holding aldık
Her işimiz tamam oldu, bir demorasiye kaldık.

O da gelecek elbet, yolunu gözlüyoruz
Geel sultanım geel, seni çoook özlüyoruz...

ZEVK

Sultan İkinci Mahmud'un Başkatibi Hâlet Efendi (1761-1822) kıyıcı bir adammış, çok kişiyi öldürtmüş.

Yine boğazlattıracağı bir genci kurtarmak için gelenler:

— Efendim, kıymeyin... Bağışlayın, daha çok gençtir... diye yalvarınca Halet Efendi:

— Canım, der. Kimine çok gençtir yazık olur kimine de çok yaşlıdır, acıyın diyorsunuz. Peki ama boğdurtmak için ben her zaman orta yaşlıları nereden bulayım?

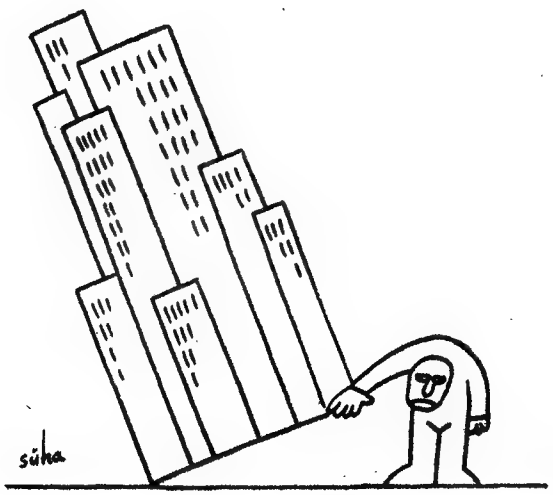

DAYAN

Ankara nire
Zara nire
Dayanmak lâzım
Dayan bre

Mehmet KEMAL

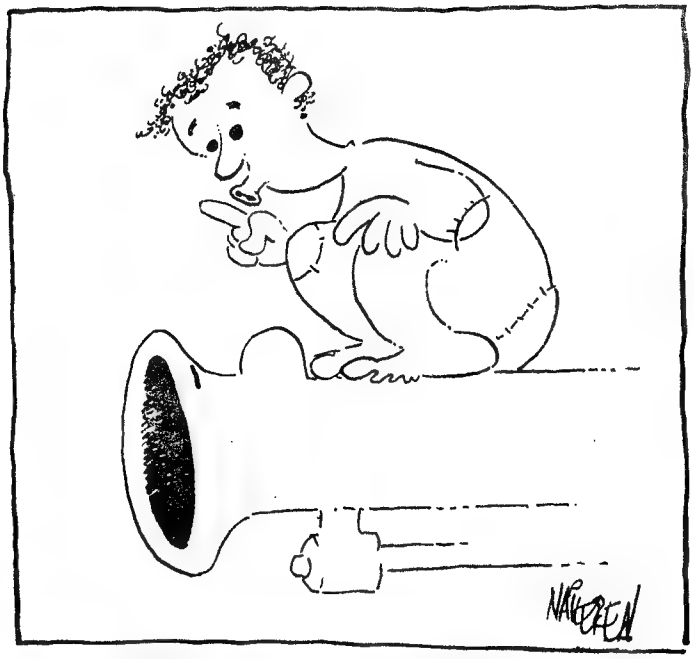

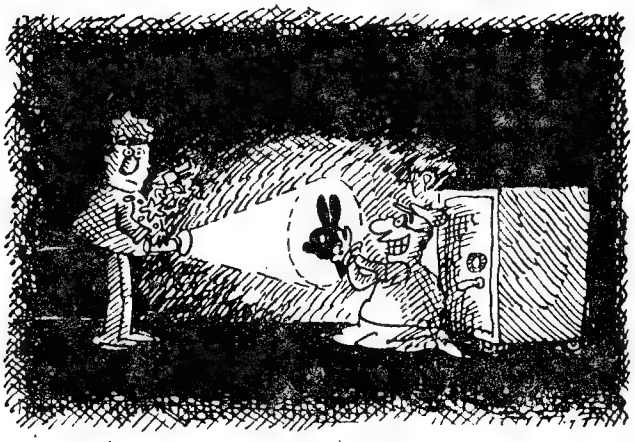

MEHMET SEMİH

- Dünyanın En Haksız Yere Dayak Yiyen Adamı Selahattin Bey
- Gözlüklü Beyefendi
- Türk Mizah Hikayeleri Antolojisi
- Hurda Kralı
- Türk Şiirinde Taşlama Hiciv Yergi
- Umutla Yaşıyoruz Efendim (Çıkacak)
- Mahallede Dedikodu Var »
- Türk Fıkraları Antolojisi »

ÖĞRENCİLER

- İNGİLİZCE - TÜRKÇE
- TÜRKÇE - İNGİLİZCE

Çevirilerinizde ucuz fiyatlarla hizmetinizdeyiz.

Tanı Tercüme Bürosu

Akay Cad. 25/8 Küçükesat - ANKARA
Tel : 17 70 35

Bana Kalırsa Gelme

Hüseyin İLBEY

Duydum ki geliyormuşsun... Görenlerle duyanlar ne söz, körlerle sağırlar bile mandolinin teli gibi gerilmiş, yolunu gözlüyorlar.. Öyle görünüyor ki, en çok muhtaç olduğumuz bir zamanda, sayende milli birlik ve beraberliği sağlamak üzereyiz... Memlekette ne kadar namuslu, dürüst, yurtsever, özgeci, aydın, kafası çalışır, özgürlükçü, ilerici varsa, geliyorsun diye yürekleri bayram yerine dönmek üzere... Yalnız onlar mı? Değil... Cümle uğru, pezevenk yardakçı, tellâl, frakh-smokinli ayı, dayı, kaçakçı, gerici, kafası salkımsaçak örümcek bağlamış, kellesinin içinde beyin yerine yarım okka manda eti taşıyan... Onlar da... Her ne kadar zil çalıp oynamıyorlarsa da geleceğine sevinmiş görünüyorlar.

Bana kalırsa gelme.

Seni seven ne çokmuş böyle- Hani utanma sıkılma denen insanî bir şey olacaktı ya, Ondan pek kalmamış olacak ki, herkes sırılsıklam aşık olduğunu söylüyor sana...

Sen de İnanmış görünüyorsun.

İnanma

Yediğin tekmeleri, tokatları, dayakları ne tez unuttun öyle! Felçetmişlerdi seni. Kafanı gözünü yarmışlardı, elini ayağını kötürüm etmişlerdi. Konuşamaz, yürüyemez, kıpırdayamaz duruma sokmuşlardı. Defalarca arkana tekmeyi koyup "yallah!" demişlerdi. Sen de boynunu bükmüş, çekmiş gitmiştin. Ardından bizleri gözü yaşlı koyarak..

Dur hele, şöyle bir bakim sana. Nıç nıç nıç... Görmeyeli beri sen bayağı kötülemişsin. Eski güzelliğin, edan, albenin kalmamış. Rengin de sararmış mı ne? Üstelik tutuk, sarsak görünüyorsun.. Korkuyor gibi bir halin var. Kim vurduysa iyi vurmuş, yüzün çürük çarık içinde, mosmor.

Sen perişan ettin bizi, mahvettin... Ne çok sevmiştik seni! Bize yar olacağını sanmıştık.. Gördün işte, olmadı. Suç sende mi, bizde mi, başkalarında mı bilemiyorum... Olanlrı birlikte gördük, birlikte yaşadık. Adam ona derim ki yaşadıklarından ders alsın. Sen hiç ders almamışa benziyorsun. Yoksa gelmeye kalkar mıydın?

Bak ne diyeceğim, sen en iyisi vazgeç gelmekten. Bizim de başımızı ağrıtma yeniden. Çek git, barınabileceğin, gününü gün edebileceğin memleketlere.. Korkma bize bir şey olmaz. Biz, yontulmamış meşe kütüğü gibi yuvarlanır gideriz. Yüzlerce yıl "padişahım çok yaşa"yla idare ettik, yine ederiz evelallah...

Benim asıl tasam senin için. Üçbeş gün geçmeden, herkes ilk hevesini aldıktan sonra yine başlayacak kör dövüşü. Kimi kar yağdıracak. kimi fırtına estirecek, kimi çamura yatacak, kimi kör kör uçuruma saldıracak, kimi kayığı yüzdürmeye uğraşacak, kimi bir yerlerden dalıp batırmaya çalışacak... Velhasıl iki arada bir derede kalacaksın yine. Bu arada eline geçiren hiddetini sende indirecek.. Bunlara dayanabilecek misin Sultanım!..

Aman ha aman, sakın "dayanırım" deme. Kimi inandıracaksın? Fare yavrusu görünce çığlığı basan hatunlara benziyorsun..

Bir daha da senin önüne geçip, göğsümü siper etmeye hiç mi hiç niyetli değilim. Başka işim yok mu? Ben memnunum halimden, rahatım yerinde. Sen nasılsın, iyi misin? Çoluk çocuk nasıl? Selam eder küçüklerin gözlerinden, büyüklerin ellerinden öpe... (Yahu bu selam sabah faslı da nereden çıktı, kim soktu şunu araya!.. Neyse... Dağıtıyorum galiba.. Bir daha neyse..)

Demek gelmeye oldukça kararlı görünüyorsun.. Eh, sen bilirsin, benden söylemesi. Söylemedi, uyarmadı deme.

Bana kalırsa gelme.

GAZETECİ «TEK SÜTUN FERİT'İN» NOT DEFTERİNDEN

Kolay Dedikleri Görevler

Murat DEMİRAY

Gazetecilerin «Aman ne kadar kolay» dedikeri görevler vardır. Bunların başında basın toplantılarını izlemek gelir.

Sanılır ki, basın toplantılarında gazetecilerin görevi teyplerinin düğmesine basmakla başlar, kapatmakla son bulur.

Oysa, basın toplantılarında soru sormak da gerekir. Bir zamanlar, bir yüksek kamu görevlisi, basın toplantısı düzenleyip, Uzakdoğu ülkelerinde temas ve incelemelerde bulunacağını açıklamıştı. Saydığı beş - altı ülkede ikili ekonomik ilişkilerin geiştirimesi olanaklarını araştıracağını bildirmişti.

Toplantının sonunda bu yetkiliye, Tanrı aşkına tek bir soru soran çıkmadı. Herkes, teybinin düğmesini kapatmaya hazırlanırken, söz isteyip, yetkiliye, o anda aklıma gelen ilk soruyu yönelttim :

— «Alışverişinizi Uzakdoğu'nun hangi kentinde yapacaksınız?»

Yetkili şaşırdı, «anlamadım» diye yanıt verdi.

«Anlaşılmayacak bir şey yok...» dedim. Yurt dışına çıkıyorsunuz ve elbette alışveriş yapacaksınız.. Ben de, hangi Uzakdoğu kentini alışveriş merkezi olarak geçeceksiniz? diye sordum...»

Bu yetkili, samimi davranmadı.. Kem, küm etti.. Sonra, «Altı kadar ülkede ikili ekonomik ilişkileri geliştirme olanaklarını araştıracağız. Bizim alışverişimiz bu ocak..» diye kestirip attı.

Soruma tatmin edici bir yanıt alamadığımı belirterek konuşmamı sürdürdüm :

— «Sayın beyefendi..» dedim, «Açıklık kaybettirmez, kazandırır. Bize ilkokulda böyle öğretmişlerdi.. Lütfen söyleyin.. Bu geziniz sırasında, birkaç karton malboro sigarası da mı satın almayacaksınız?»

Yetkili bu soruma sinirlendi.. Basın toplantısının konusunun, alacakları ya da almayacakları» olmadığını ğını söyleyip yerinden hiddetle kalktı.. «Vatan hizmeti için Uzakdoğu'ya gidiyoruz» demeyi de unutmadı.

O akşam, televizyon bu basın toplantısını renkli olarak yayınladı. Yanımda oturan meslekdaşım, televizyon çekimini önceden dikkate alıp saçlarına fön yaptırmış, üzerine de canlı, renkli bir kazak giymişti. Bu nedenle televizyoncular sık sık bu meslekdaşıma «zum» yapıp, ekrana onun göntüsünü yansıttılar. İşte o sırada, benim kulaklarım da beyaz camda göründü. Tanıyanlar, bunların bana ait olduğunu anlamışlar. Bir sonraki gün, bir çok dostum, televizyonda beni seyrettiklerini söyleyip, «toplantıyı can kulağıyla dinliyordun» dediler. Fakat ,doğal olarak, yetkiiye yönettiğim soruyu izeyebilme olanağını bulamadılar. Çünkü, basın toplantısının soru - yanıt bölümü her zaman olduğu gibi, televizyoncular tarafından bu kez de makaslanıvermişti.

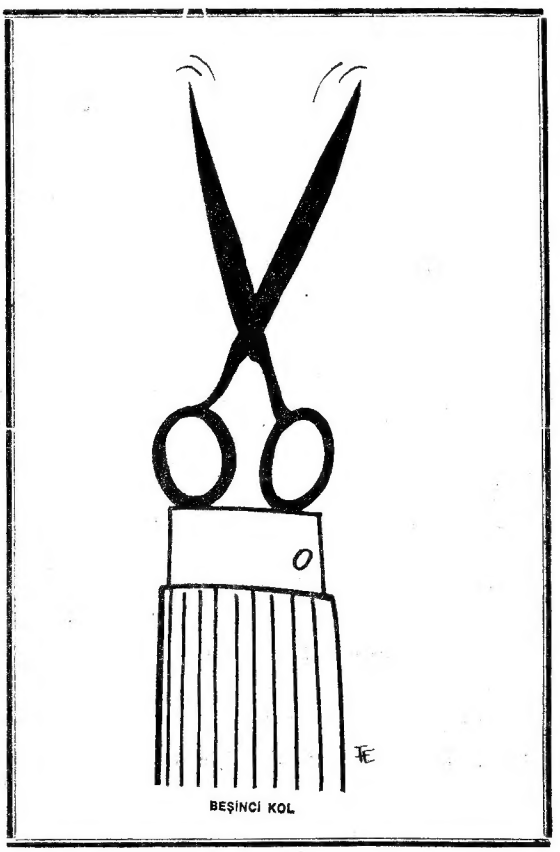

ÇAĞDAŞ YAYINLARI

OKURLARIMIZA ÖNEMLİ DUYURU

PTT giderlerinin yeniden artışı nedeniyle ödemeli kitap yollamak çok pahalılaştı. Neredeyse PTT ücreti, istenen kitabın ederine eş duruma geldi. Bu nedenle, kitap isteyenler ödemeli isteme yerine bedelini ve PTT giderlerini peşin yollarlarda yararlarına olur.

Okuyucular peşin sipariş tutarına ortalama :

1 kitap için 80,—
2 kitap için 100,—
3 - 5 kitap için 125,—

6 - 10 kitap için 175,— lira olan PTT giderlerini eklemelidir. İstek mektubunda gönderilen para makbuzunun tarih ve numarasını da belirtmek yararlı olur.

Kitap bedelini pul olarak gönderip, istekte bulunacakların yukarıda belirtilen PTT giderlerini de sipariş tutarlarına eklemelerini önemle rica ederiz.

Önemli Not : 1500,— TL.'den az siparişlerin ÖDEMELİ istenmemesini dileriz. Aksi halde yollayamayacağımızı bir kez daha belirtiriz.

Bu koşullarda ödemeli kitap iisteyen okurlarımızdan isteklerini yenilemelerini rica ederiz.

BULUNAN YAYINLARIMIZ

DENEME DİZİSİ

Oktay Akbal : Yaşayıp Görmek	250,—
Ahmet Rasim : Anılar ve Söyleşiler	300,—
Vedat Nedim Tor : Kemalizmin Dramı	200,—
Prof. Akşit Göktürk : Okuma Uğraşı 2.bası	150,—
Şevket Süreyya Aydemir : Kırmızı Mektuplar ve Son Yazıları	150,—
Prof. Macit Gökberk : Değişen Dünya, Değişen Dil	150,—
Nadir Nadi : Uyarılar, 3. bası	250,—
Hıfzı V. Velidedeoğlu : Yol Kesen Irmak	350,—
İlhan Selçuk : Atatürkçülüğün Alfabesi 2. bası	200,—
Prof. Nusret Hızır : Felsefe Yazıları 2. bası	250,—
Mehmed Kemal : Şairler Dövüşür	250,—
Oktay Akbal : Dünyaya Açılmak	200,—
Nadir Nadi : Ben Atatürkçü Değilim 4. bası	200,—
Samim Kocagöz : Roman ve Yazarlık Onuru	200,—

TARİH - ANI - GEZİ - OLAY DİZİSİ

Mehmed Kemal : Türkiye'nin Kalbi Ankara	350,—
Hıfzı V. Velidedeoğlu : Ailenin Çilesi Boşanma	200,—
Hıfzı V. Velidedeoğlu : Söylev, 12. bası	400,—
Hıfzı V. Velidedeoğlu : Söylev Belgeler	300,—
Azra Erhat : Mektuplarıyla Halikarnas Balıkçısı, 2. bası	200,—
Kemal Üstün : Menemen Olayı ve Kubilay 3. bası	150,—
Oktay Akbal : Geçmişin Kuşları	250,—
Nadir Nadi : Perde Aralığından 3. bası	250,—
Meral Tolluoğlu : Babam Nurullah Ataç	200,—
Sadi Borak : Öyküleriyle Atatürk'ün Özel Mektupları	250,—
Nadir Nadi : Olur Şey Değil, 2. bası	200,—
Ebubekir Hazır Tepeyran : Belgelerle Kurtuluş Savaşı Anıları	200,—
Erol Ulubelen : İngiliz Gizli Belgelerinde Türkiye	350,—
Cemal Madanoğlu : Anılar, 1. bölüm	400,—
Talip Apaydın : Köy Enstitüsü Yılları	300,—

BAĞIMSIZ DİZİ

Philipp Soupoult : Şarlo	150,—
Kemal Özer : Sanatçılarla Konuşmalar	150,—
Atena Deponte : Yaşayan Kosta	150,—
Benjamin Farrington : Darwin Gerçeği	200,—

ali fuat

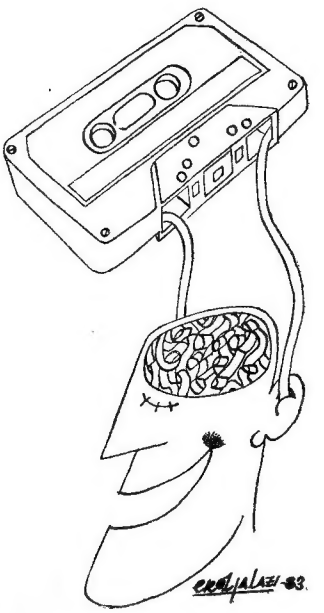

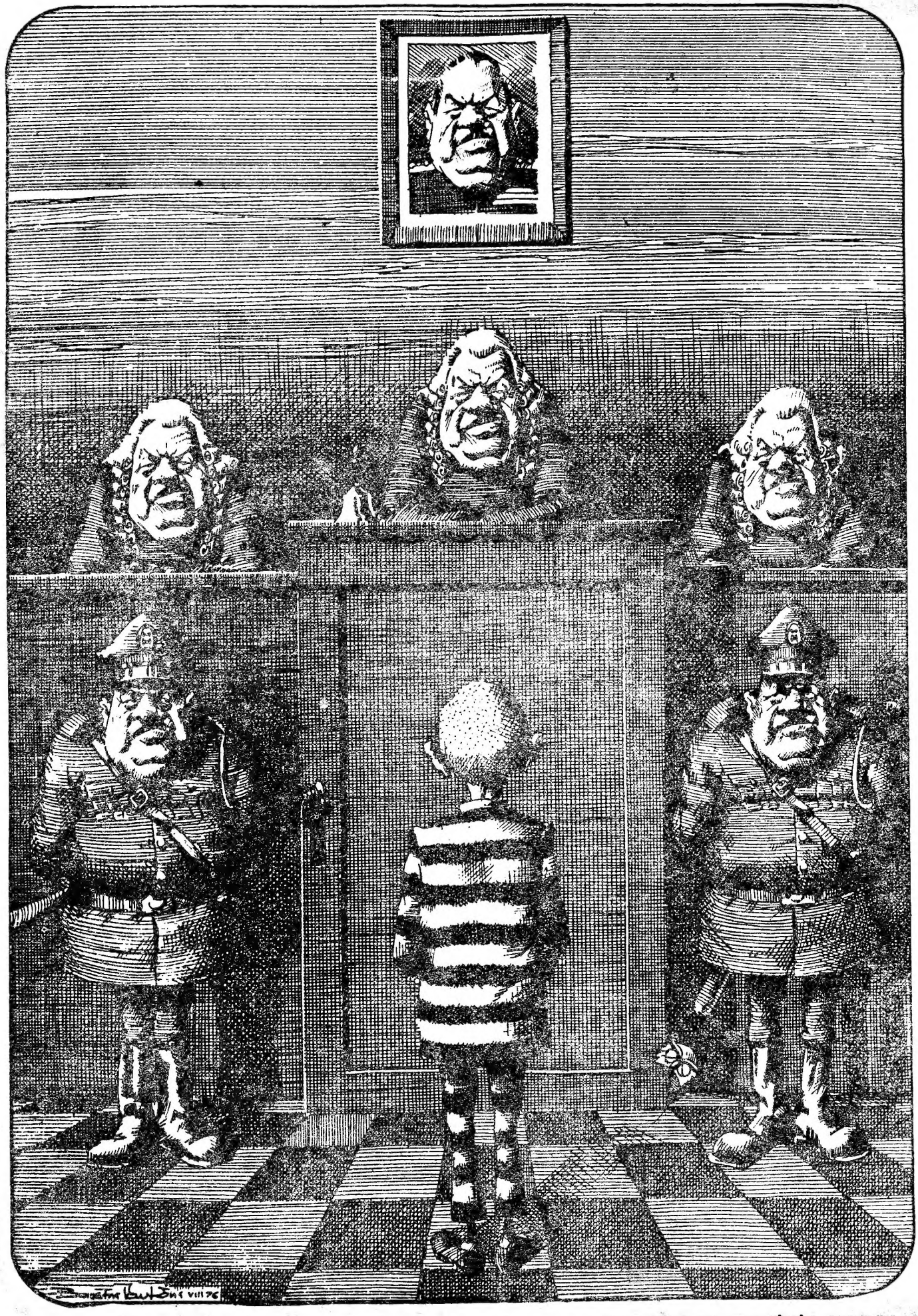

Vangelis PAVLİDİS (Yunanistan)